ISSN: 1307 - 6965
www.yenitiyatrodergisi.com

Aralık 2022
Sayı: 158
Yıl: 16
Fiyatı: 25 TL / **Taahhütlü fiyatı:** 40 TL

Yayın Türü: Yerel Süreli
İmtiyaz Sahibi: Ömer Göktaş
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü ve Genel Yayın Yönetmeni:
Erbil Göktaş

Hakem Kurulu:
Prof. Dr. Semih Çelenk, Prof. Dr. Ayşe Didem Uslu, Prof. Dr. Sema Göktaş, Prof. Dr. Erhan Tuna, Dr. Öğr. Üy. Erbil Göktaş, Doç. Dr. Funda Özşener, Dr. Öğr. Üy. Gülayşe Temeltaş

Yayın Kurulu:
Erbil Göktaş, Sema Göktaş, Funda Özşener, Ufuk Aşar, Erhan Tuna, Turgay Yıldıran, Yetkin Yüksel, Mete Çubukçu, Gülçin Üstüntaş, Avaşin Yorulmaz, Ceren Olpak, Mustafa İri, Seray Gözler

Hukuk Danışmanı:
Av. Hülya Göktaş

Organizasyon Sorumlusu:
Dalya Uçankuş

Reklam Direktörü:
Mustafa İri
Telefon: +90 534 656 45 03

Dış İlişkiler Koordinatörü:
Serhat Günay

Yurtiçi Temsilcilikler:
Adana: Mustafa Bal, **Ankara**: Mahmut Topçu, **Antalya**: Hasan Kollez, **Aydın**: Emel Selek, **Bartın**: Zafer Gecegörür, **Bitlis**: Gökmen Okdayan **Bursa**: Nergiz Acar, **Çorum**: Mustafa Taşkıran, **Erzurum**: Selim Cinisli, **Eskişehir**: Güney Merve Uysal, **Gaziantep**: İbrahim Yılmaz, **İzmir**: Ufuk Aşar, **Karadeniz**: Umut Şahin, Erdal Karakurt, **Kayseri**: Hülya Göktaş, **Kocaeli**: Yetkin Yüksel, **Kütahya**: İbrahim Vehbi Atabay, **Muğla**: Nafize Çetin, **Mersin**: Mustafa İri, **Ordu**: Yasin Akyüz, **Sakarya**: Kadir Akbulut, **Uşak:** Murat Çubukçu, **Van**: Sabri Şenol

Yurtdışı Temsilcilikler:
Almanya: Şener Bağ, **Avustralya**: Tommy Murphy, **Fransa**: Georges Daniel (Coşkun Tunçtan), **Hollanda**: Şaban Ol, **İngiltere**: Meral Karamuk Uğurşan, **İsviçre**: Elmas Uzun, **Kanada-ABD**: Mahmut Şenol, **Litvanya**: Simona Orinska, **Romanya**: Cristina Modrenau, **Ukrayna**: Özgür Kısır, **Yunanistan**: Evdokimos Tsolakidis

Dizgi:
Muhammed Furkan Altınkaynak
Telefon: +90 545 905 4238

Fotoğraf Editörü:
Yavuz Yılmaz
Bora Elber

Yeni Tiyatro Dergisi:
Kemalpaşa Mah. Cumhuriyet Cad. No: 66, Petan İşhanı, Kat: 2/11, İzmit/Kocaeli

İletişim:
Telefon: 0 216 334 89 75 / 0533 552 76 09
E-posta: erbilgoktas@hotmail.com
İcadiye Mah. Sofracı Sok. 8/8 Kuzguncuk-Üsküdar-İstanbul

Baskı:
Akademi Ajans Matbaa
Davutpaşa Cad. Güven San. Sit. C Blok, No: 230 Topkapı/İstanbul

Yeni Tiyatro Dergisi 16 Yaşında...

İÇİNDEKİLER

Sunuş/2
2022'yi Tiyatroyla Uğurlarken
Erbil Göktaş

Eleştiri/3
"Rüya Makinesi"
Sema Göktaş

Söyleşi/5
Emre Nurettin Örük ile...
Mustafa İri

Haber/8
Kafa Sahne Yola Devam

Eleştiri/9
Festivaller...
Yetkin Yüksel

Makale/15
Eser Merkezli Eleştiri (Biçimciler) Bağlamında Kudbettin Aslan'ın Ölümcül Kimlikler Adlı Tek Kişilik Oyunu: Bir Literatür Taraması
Ömer Erkin, Rukiye Göymen, Mustafa Kırmızı, Arif Soylu

Makale/18
Epik Tiyatronun Biçimsel Özellikleri ve Robert Wilson'un Üç Kuruşluk Operası
Ezgi Erarslan

Haber/23
Şehir Tiyatroları'nda Yeni Etkinlik: İstanbul Şiirle Buluşuyor
Edip Cansever'in Oteller Kenti Şiiri "Sahne"de...

Haber/25
Devlet Tiyatrolarında 1 Aralık'ta 3 Prömiyer Heyecanı

Haber/29
II. Çocuk Hakları Festivali Yüzlerce Çocuk ve Yetişkini Ağırladı

Haber/31
"Oyun Yazarları Atölyesi"nin Yeni Konuğu Almanyalı Yazar Viola Hasselberg: "Romandan Sahne Uyarlamaları Üzerine Yöntemler"

2022'Yİ TİYATROYLA UĞURLARKEN...

ERBİL GÖKTAŞ

Çok çetin ve uzun geçen bir salgının ardından tiyatrolarımız bu sezon nihayet normale dönebildi. Gerçi çetin bir kışın arifesindeyiz ama olsun, tiyatro mevsiminin önemli bir bölümü kış aylarına tekabül eder. Kışın oyun izlemek de ayrı bir keyiftir.

Aralık ayından itibaren soğuyan havalar bizi sıcak, sımsıcak tiyatro salonlarına sığınmak için adeta bir çağrıyı yineleyip davet ederler: Tiyatroya gelin!... Oyun izleyin!… Kalbinizi ve beyninizi ısıtın!... Bizler de bu çağrılara uyup ruhumuzu, kalbimizi, kafamızı ısıtıp zenginleştirdiğimiz gibi bedenlerimizi de o sıcak koltukların sıcak çekiciliğine bırakıp aynı zamanda gecemizi renklendirir ve şenlendiririz. Tiyatro soğuk kış gecelerinde sığınılan ve sığınılacak güvenli bir limandır.

Benim için sürekli Yeni Tiyatro Dergisi'nin Emek ve Başarı Ödülleri seçici kuruluyla birlikte olmak, oyunları tartışıp değerlendirmenin yanı sıra, hele bir de dostları görmek, onlarla selamlaşıp iki lafın belini kırmak oyunun yanı sıra atıştırdığımız bol kakaolu çikolatalarla içilen sade kahveler gibidirler.

İşte 2022'nin son ayındayız ancak kış en az üç dört ay daha sürecek ve bizler bu süreçte onlarca oyun daha izleyeceğiz; çeşitli etkinliklere katılıp toplumumuza tiyatro keyfini iletirken önemli toplumsal görevleri gerçekleştirmenin de hazzını yaşayacağız.

Geldiğimiz noktada Yeni Tiyatro Dergisi Türkiye'de her şeye rağmen 16 yıldır yayınını sürdürebilen tek dergidir. Bizler hem 30 yılı aşkın süredir üniversitede akademik çalışmalarımızı sürdürüyoruz, hem Emek ve Başarı Ödüllerimizin 10. yılına hazırlanıyoruz, hem de tiyatroların bir bir kapandığı bu süreçte tiyatro kurup oyunlar sahneliyoruz; sağlığımız, enerjimiz olduğu sürece de dolu dizgin, dört nala tüm saydığım bu etkinliklerimize, yeni çalışmalara imza atmaya devam edeceğiz.

Bizler tüm bu saydığım tiyatral etkinliklerimizi sevdiğimiz için yapıyoruz; içimizde yanan sanat ateşi, tüm yorgunluklarımızı alıp bizleri her zaman koşarcasına çalışmaya yönlendiriyor. Yoksa gerek İstanbul'da olsun, gerek Anadolu'nun pek çok kentinde olsun, gerekse zaman zaman yurt dışında olsun, oradan oraya koşmak pek olası değil.

2022'den çok önemli dersler alarak yolumuza yine büyük bir inançla ve azimle devam edeceğiz. 2023'te de yapacağımız çok işler var. Bir süredir Yeni Tiyatro Dergisi'yle ücretsiz verdiğimiz oyun kitabı eklerini ekonomik zorluklar nedeniyle veremiyorduk; bilindiği gibi şimdiye kadar 50'nin üstünde oyun kitabı ekini ücretsiz olarak okurlarımıza dağıtmıştık; bu kaba bir hesapla en az 200 bin kitap demektir. Bu kültürel ve sanatsal hizmeti Türkiye Cumhuriyeti'nin 100. yılında tekrar çeşitli yerli ve yabancı yazarların kitaplarıyla sürdürmeyi planlıyoruz; umarım düşündüğümüz tüm bu çalışmaları gerçekleştirebiliriz.

Tüm Yeni Tiyatro okurlarının, yazarlarının, çalışanlarının ve destek verenlerin yeni yılını şimdiden kutluyor, her koşulda yanımızda olan tüm dostlarımıza teşekkür ediyor, herkese binlerce selam gönderiyorum.

…..

“RÜYA MAKİNESİ”

SEMA GÖKTAŞ

İstanbul’un yeni bir festivali var. Oyun yazarı kadınların oyunlarını, yönetmen kadınların sahnelediği uluslararası bir festival bu. 16- 23 Kasım arasında gerçekleştirilen “Uluslararası Kadın Oyun Yazarları Festivalinde” performansları takiben yazarlar ve ekiple söyleşiler de yapıldı. İstanbul Devlet Tiyatrosu tarafından düzenlenen festival İstanbul’a ve AKM’ye çok yakıştı; umarız sürdürülebilir.

Bu ilk festivalde, Fas, Brezilya, Almanya ve İtalya olmak üzere dört ayrı ülkeden dört oyunun yanı sıra, İstanbul Devlet Tiyatrosu yapımı “Radyum Kızları” oyunu ve açılış oyunu olarak da Ankara Devlet Tiyatrosu yapımı “Periferi” oyunu yer aldı. Seçilen ülkeler konusunda sadece Avrupa’ya bağlı kalınmamış olması iyiydi; ayrıca oyunlar da gayet güzeldi. İşin doğrusu 25 Ekim-26 Kasım periyodunda, yani hemen hemen eşzamanlı olarak ve bu yıl 26. kez düzenlenen İstanbul Tiyatro Festivali’nin birazcık sönük repertuvarıyla kıyaslandığında bu çiçeği burnunda, küçük, ama dolu dolu festival ilaç gibi geldi.

Oyunlardan sadece Almanya’nın ve İtalya’nın oyunlarını izleyebildim. “Radyum Kızları”nı zaten görmüştüm. Almanya’nın oyunu “Rüya Makinesi”, İstanbul Tiyatro Festivali kapsamında İş Kuleleri’nde sahnelenen “Passolini” ile çakıştığında hiç düşünmeden Almanya’yı tercih ettik ve sonradan bu tercihimizle ne kadar isabetli karar verdiğimize biz bile şaşırdık. İranlı yazar Matin Soofipour Oman’ın “imkansız bir vedayı” anlatan bir metninden yola çıkarak Anke Retzlaff’ın tasarladığı, yönettiği ve oynadığı “Rüya Makinesi”, kelimenin tam anlamıyla performatifti. Anke Retzlaff, müzik ve tiyatro eğitimi almış. Retzlaf’tan başka üç müzisyenin daha yer aldığı tek perdelik ve 70 dakikalık performans, prömiyerini 3 Temmuz 2021’de Düsseldorf’ta Theater der Welt Festival’de yapmış ve “konzertperformance” olarak niteleniyor.

Rüya makinesi, ne kadar performatif olursa olsun, kullandığı bütün araçlarla bir hikayeyi kuran ve “anlatan” bir gösteriydi. Bu sebeple öncelikle bu hikayeden bahsedeceğim. Hikaye, şimdiki zamanını, babasının hastalığını ablasının telefonuyla öğrenen, pandemi dolayısıyla uçuşlar iptal edildiği için babasının yanına gidemeyen, ona veda edemeyen ve ölümünü yine ablasının telefonuyla öğrenen bir kadının durumuyla inşa ediyor. Kadının babasına dair en eski anıları beş yaşına ait. Babasının bir astronot olduğunu, onun yanında hiç korkmadığını ve babasının da hiçbir şeyden korkmadığını hatırlıyor (mu yoksa hayal mi ediyor?); ama bir tek şey hariç: Yılan. Babası yılandan korkuyor. Çocukken babası yolculuklarından birine çıkarken ona bir yüzük hediye etmiştir ve o bu yüzüğe çok çok yakından bakınca onun bir rüya makinesi olduğunu fark etmiştir. (Ve şimdi de hep birlikte, yani seyircilerle cümbür cemaat işte o rüya makinesinin içindeyizdir. Nasıl güzel bir geçiş!!!) Kadın yanına gidemediği babasına ka-

vuşmak için, yılan gibi sonsuzca uzayıp giden, hatta ikisini de yutan, yutmak üzere olan bembeyaz hastane koridorlarında yürüdüğünü hayal ediyor sürekli. Bu bir rüya değil, kurtulunamayan bir kabus artık. Diğer taraftan beş yaşı da onu rahat bırakmıyor. Astronot babayla çıkılan düşsel bir yolculuk, gökyüzü, gökyüzünden dünyaya bakış, ülkeleri ve insanları birbirlerinden ayıran sınırların gökyüzünden görülmeyişi. Bu arada Kadın'a telefon edip duran paranoyak bir bilinçaltı. Güvenlik sebebiyle alçak sesle konuşması gerekiyormuş (!) Teklifsizce misafir edildiğimiz bu bilinç akışı sürecine , seyircilerin rüya anlatıları da eşlik ediyor. (Rüyalar, performanstan önce bir telefon kabinindeki telefona rüyalarını anlatarak kaydeden seyircilere ait. Ama performansın bir parçası olduklarında artık hiç kimseye ait değiller. Kadın'ın bilinç akışında asılı kalan, sahipsiz ışıltılara dönüşüyorlar. Performans öncesinde ve sonrasında seyircilere isterlerse rüyalarını anlatmaları ve kaydetmeleri için bir telefon kabini sunulmuş. Bu kayıtlar performansı hiç durmadan büyüyen ve çeşitlenen bir gösteriye dönüştürüyor.)

Hikaye elinden mikrofonu hiç bırakmayan Anke Retzlaff'ın anlatısıyla kuruluyor. Bu anlatı, kahramanın duygu durumunu destekleyen müzik, ışıklar ve ışığı kıran, dağıtan, renklendiren, ışığın bu halinden düşle gerçek arası bir atmosfer yaratan çeşitli büyüklük ve biçimde disko toplarıyla besleniyor, canlanıyor. (Festivale katılan diğer topluluklar gibi Anke Retzlaff Topluluğu da sadece ekip olarak gelmiş ve dekor ve teknik tasarım desteğinin tamamı Devlet Tiyatrolarınca karşılanmış.)

Performans bizi Anke Retzlaff aracılığıyla bir bilinç akışı paylaşımına sokuyor. Biz, o anda orada bulunan seyirciler, rüyalarını anlatıp kaydederek performansın parçası haline gelen, orada olan ya da olmayan rüya sahipleri ve performans icracıları, hep birlikte, ablasından gelen telefonla babasının ölümünü öğrenen Kadın'ın bilinci ve bilinçaltı arasında bir yerlerde bir oraya bir buraya savrulup duruyoruz. Sahnede olanlar sadece oyuncuların onlarca kez prova edip sabitlediği bir oyun tasarımı ya da her seferinde yeniden yaratılan doğaçlama bir gösteri değil; çünkü aynı anda ikisi birden. Bilinç akışını performe etmek; gösteri tam olarak buradan nefes alıyor ve seyirciyi sımsıkı yakalıyor.

"Rüya Makinesi" etkileyici, ufuk açıcı ve çok güzel bir oyundu. Oyun çıkışında konuştuğum kişiler de benimle aynı fikirdeydiler. Ne yazık ki, Alman topluluğun oyunla ilgili ertesi gün gerçekleştirilen söyleşisine katılamadım. Ancak "Kadın Kahramanlar" oyununu sahneleyen İtalyan Koreja Tiyatrosu'nun söyleşisine katıldım. Oyunları takiben ekiplerle söyleşilerin gerçekleştirilmesi, bu taze festivale derinlik ve özgünlük katan bir başka önemli özellik. Festivallerin seyirci için bir tür okul olduğunu düşünüyorum.

"RÜYA MAKİNESİ"
Yaş Grubu: **16+**
Yazan: **Matin Soofipour Omam**
Yöneten: **Anke Retzlaff**
İkinci Yönetmen: **Paul Jumin Hoffmann**
Dramaturg: **Katharina Rösch**
Dekor Tasarımı: **Karolina Wyderka, Marie Gimpel, Sabine Mäder**
Kostüm Tasarımı: **Karolina Wyderka**
Işık Tasarımı: **Ulrich Kellermann**
Ses Tasarımı: **Sebastian Tarçan**
Beste: **Anke Retzlaff, Lukas Schäfer, Dominik Schad, Peter Florian Berndt**
Teknik Yönetmen: **Philippe Waldecker**
Telefon Kulübesi Tasarım & Uygulama: **Philippe Waldecker, Marco Schretter**
Asistan: **Caspar Weiman**
Yapım: **Dilan Aytaç**

Oyuncular
Anke Retzlaff
Lukas Schäfer
Dominik Schad
Peter Florian Berndt

EMRE NURETTİN ÖRÜK İLE...

MUSTAFA İRİ

Yeni Tiyatro Dergisi jürisi olarak gerçekleştirdiğimiz seyahatlerde bazen ilginç şeyler olur ve şehrin birinde hiç ummadığımız bir anda yıldızı parlayan genç oyuncularla, üstün yetenekli sanatçılarla karşılaşırız. Bu yıl da öyle oldu ve seni tanıdık. Öncelikle kimdir Nurettin Örük? Tiyatro aşkını ilk ne zaman hissetti?

Ben de sözlerime teşekkür ederek başlamak istiyorum. Çünkü tiyatro alanında yetkin, gezen, izleyen, eleştiren, yazan ve değerlendiren sizler tarafından "görünür olmak" benim için gerçekten çok kıymetli ve onur verici… 1987 yılında Adana'da doğmuş fakat aslen Sivaslı biriyim. Tiyatro sanatıyla 'görece' geç tanıştığımı düşünüyorum. Lise'yi Ankara'da okuduktan sonra ailem ile birlikte Sivas'a taşındık ve orada bir süre farklı işlerde çalıştım. Sanırım varoluşumu sorguladığım bir dönemdi. Sivas Belediye Kültür Merkezi'nin yeni açılacağını ve orada diğer sanat dallarıyla birlikte tiyatro kursu olacağını da duyuran bir afişle karşılaştım. Önceleri hevesimi almak adına başvurduğum kurs zamanla zihnime yayılan bir ideal olmaya başladı. Üç yıl devam ettiğim süre boyunca her yıl oyunculuk sınavlarına girdim ve nihayetinde kazandım. Uludağ Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sahne Sanatları Oyunculuk Bölümü benim profesyonel oyunculuk hayatımın laboratuarı diyebilirim. Üçüncü sınıfa geçtiğim sene Bursa Devlet Tiyatrosu'na öğrenci sanatçı olarak başvurdum ve o günden bu yana aynı sahnede farklı rolleri giymeye, yaşatmaya ve yaşamaya çalışıyorum.

Bursa, gerçek bir kültür başkenti. Orada yaşamak, orada tiyatro yapmak nasıl bir duygu?

Osmanlı Devleti'nin dördüncü başkenti olması sebebiyle her tarafı tarih kokan ve birçok müzeye, köşklere, türbeye, sanata, sanatçıya ve lidere ev sahipliği yapmış bir şehirden bahsediyoruz. Böylesine köklü bir şehirde sanat icra etmenin verdiği haz paha biçilemez… Ayrıca çalıştığım kurum Ahmet Vefik Paşa Devlet Tiyatrosu kurulduğu günden bu güne kadar birçok değerli ismi bünyesinde barındırmış, onların sanat yolculuğunda müstesna bir durak olmuştur. Yılların bizlere neler getireceği muamma… Fakat şu anda bende bu durakta memnuniyetle üstüme düşeni yapmaya gayret ediyorum. Bursa'da yaşamanın ise ayrı bir şans olduğunu düşünüyorum. Çünkü dilediğinizde denize, göle, dağa veya orman havası dilediğinizde ormana çok çabuk ulaşabileceğiniz bir şehir Bursa…

İstanbul'a ve Ankara'ya bile gelmeyen birçok önemli yabancı oyun, Balkan Ülkeleri Festivali ile sadece Bursa'ya geliyor ve biz sizleri çok kıskanıyoruz. Bu ayrıcalıktan bahseder misin?

Bursa Devlet Tiyatrosu'nun ev sahipliği yaptığı ve bu yıl 10.'su gerçekleşecek olan Geleneksel Balkan Ülkeleri Tiyatro Festivali'ni yurt dışında okuyan çocuğumuz gibi görüyorum. Festival zamanı geldiğinde hiç duymadığımız tiyatrolarla bizleri ve seyircilerimizi buluşturuyor ve kültürümüze artı bir değer katıyor.

Geçen yıl olağanüstü 'Tartuffe' yorumu ile Vlad Trifaş bizden özel bir ödül almıştı. Bu büyük başarının ardından Bursa Devlet Tiyatrosu bünyesinde 'Othello'yu izledik ve bir kez daha büyülendik. Seni de güçlü bir Othello yorumuyla izlemek hayli keyifliydi. Bu

enfes yapımın sana yansıyan süreçlerini bizimle paylaşır mısın?

Tiyatro sanatı rejisi, oyunculuğu, koreografisi, müziği, dekoru ve kostümü ile her ne kadar göreceli bir sanat olsa da bazı gerçekler yadsınamaz. Fakat Tartuffe, bütün seyircilerden tam not almış, yetmemiş üstüne sizden de özel bir ödüle layık görülmüş ayrıcalıklı bir proje unvanını taşıyor. Bu başarı sadece bizim değil Bursa Devlet Tiyatrosu Müdiremiz ve Genel Sanat Yönetmenimiz Arzu Tan Bayraktutan'ın da gözünden kaçmadı. Oyun sonrası Vlad'a hemen şifahen bir reji teklifinde bulundu. O anda bu duruma şahitlik eden bizler de kendisiyle çalışmak istediğimizi ilettik. Bu samimi konuşmanın ardından resmi yazışmalar ve görüşmeler sonrasında Othello süreci resmen başladı.

Sanırım hayatımı Othello'dan önce ve Othello'dan sonra diye ayırmam gerek… Çünkü Othello, Sivas Belediye Tiyatrosu'nda iken okuduğum ve "bir gün mutlaka bu rolü oynamam gerek" dediğim hayal rolümdü. Bu noktada hayalimin gerçekleşmesinde emeği olan; başta sayın Genel Sanat Yönetmenim Arzu Tan Bayraktutan'a, rolün yaradılış sürecinde her anlamda desteğine başvurduğum rol arkadaşım, yol arkadaşım, eşim Öykü Esendemir Örük'e, kendisi için çok özel bir yere sahip olduğunu bildiğim ve bu rolü bana teslim etmekte tereddüt etmeyen yönetmenim, dostum Vlad Trifaş'a ve elbette tüm Othello ekibine sonsuz teşekkürler…

Othello yolculuğumda yaşadığım süreci kısaca anlatmam gerekirse; Farklı bir kültürden gelmiş, farklı bir dili konuşan ve hayata farklı perspektiflerden baktığımız bir rejisörle çalışmanın heyecan verici olduğunu belirtmeliyim. Her ne kadar dil bariyeri yer yer yaratma sürecini yavaşlatsa da tiyatronun evrenselliği ve bu muhteşem Shakespeare eserinin derinliği bizi aynı zeminde buluşturdu. Vlad oyuncuyla bire bir çalışma konusunda rejisörden de öte bir oyuncu koçu gibi yaklaşarak rolün hep en dipte olan yanını gün yüzüne çıkarmaya çalıştı. Bir atmosfer oyunu olması sebebiyle de elbette zaman zaman o en dibin karanlığında kaldığımız anlar oldu. Fakat bu yeniden yüzeye çıktığımızda okyanusta inci bulmak kadar kıymetliydi. Her oyun sonrası seyircilerimizle birlikte o inciyi biraz daha parlatıyoruz…

Bir oyuncu olarak prensiplerini ve kendi tarzını nasıl tarif edersin?

Oyunculukta prensibim her şeyden öte insanca bakabilmek. Elbette benim de sınırlarım ve tabularım var. Fakat prensiplerimle ters düşen durumlarla karşılaştığımda farklı alternatifler ararım ve bunu en naif en insanca yerden yapmaya gayret gösteririm. Tarz olarak ise klasikten yana olduğumu ifade etmek isterim. Abartıdan uzak doğala en yakın haliyle bir rolü icra etmeye gayret ederim. Oynadığım anda bulunduğum yerin sahne olduğunu unutur ve seyircinin de benimle birlikte aynı atmosferde olmasına özen gösteririm. Seyirciyle aynı düzleme ulaştığımda zaten artık onlar benim için seyirci değil oyunumun bir parçası olurlar. Mümkün mertebe hiçbir şey yapmıyormuşçasına yumuşak ve doğal olanı isterim. Elbette rolün bu duruma geliş yolculuğunda onu iyice çapağa, çamura ve budağa bular, ardından onları tek tek temizlerim. Nihayetinde ortaya çıkan seyir için de oyun bitip kendi kimliğime döndüğümde seyirciden aldığım geri dönüş en kıymetli hazinem olur.

Başlangıçtan bu yana seni etkileyen işler hangileriydi? Geriye dönmek mümkün olsa neleri değiştirmek isterdin?

Elbette oynadığım her rolün yer aldığım her projenin yeri ayrı… Misal; 2013 yılında Bursa Devlet Tiyatrosu'na katıldığım ilk projedeki Lâlâ Mehmet Efendi rolü profesyonel hayattaki ilkim olma özelliğini taşıyor. Ardından Kanlı Nigar'da İstinyeli Eşref rolün içinde eğlenmeyi bana öğreten roldür. Bana Mastika'yı Çalsana oyununda canlandırdığım İsko karakteri ise dramatik anlamda başı sonu olan ilk karakter rolüm olduğu için çok kıymetli. Ayrıca pandemiden hemen önce çalıştığım Şair Şiir Şuur Mehmet Akif oyunu mesleki serüvenimde farklı bir pencere açan proje oldu. Tek kişi olarak sahnede olmanın

anlamı, zorluğu, eğlencesi; Mehmet Akif Ersoy gibi değerli ve özel bir şahsiyeti canlandırmak ve bu rol kişisiyle baş başa yolculuk yapmak büyük bir deneyimdi. Bursa Devlet Tiyatrosu'na girdiğim günden bu yana yaklaşık on beş oyunda görev aldım. Fakat Othello benim için her zaman çok özel bir yere sahip olacak. Çünkü o hayallerimin gerçekleştiği ve en dipten çıkardığım siyah inci…

Eğer geriye dönebilseydim elbette her insan gibi benim de değiştireceğim çok şey olurdu. Fakat en önemlisi tiyatroya daha erken koşardım.

Bundan sonraki yol haritanda nasıl bir rota izleyeceksin? Gerçekleşmesini istediğin düşler kaldı mı?

Tiyatro her ne kadar belli bir temel üstünde olsa da günden güne değişen, gelişen ve dönüşen bir sanat dalı. Dolayısıyla ulaşabileceğimiz bir zirve bir son yok! Benim yolum da bu değişimde kendime yer edinebilmek adına kendimi yeniye dönüştürmek.

İnsan her zaman daha fazlasını ister. Hele ki görünür olmayı yeğleyen bir meslekte düşsüz kalmak aklı yitirmekle eşdeğer benim nezdimde… Her ne kadar televizyon ve sinema anlamında birkaç proje de yer almış olsam da isteğim; en azından tiyatroda geldiğim seviyeyi kamerada da yaşamak. Bu aslında hayalden de öte bir bakıma kendime meydan okuma…

Tiyatro sanatı bir sürü zorluğa karşı dirençli olmayı gerektiriyor. Bugüne dek pandemi dönemi de dahil yaşadığın en büyük zorluk neydi?

Özellikle pandemi döneminde sahneden uzun süre uzak kalmak psikolojik olarak beni çok yıpratmıştı. Böyle bir sürecin tekrar yaşanmamasını gönülden umuyorum. Benim gibi birçok oyuncu da eminim o süreçte aynı duyguları yaşamıştır.

Kendi genç jenerasyonunda senin yerinde olmak isteyen birçok oyuncu ve oyuncu adayı var. Son olarak onlara neler tavsiye edersin?

Şu an hali hazırda devam eden ve ihtişamlı bir geçmişe sahip gençlik kursumuz var. Bursa Devlet Tiyatrosu Feraizcizade Gençlik Kursu… O kursta eğitmen olabilme şerefine de nail olabildim. Genç arkadaşlarımın gözlerindeki o ışığı ve heyecanı gördükçe kendime "en doğru yerdeyim" diyorum.

Kursiyerlerimizin nezdinde tüm oyuncu adaylarına tavsiyem yıllar önce bana da hocamın dediği gibi; Amatör ruhu sakın kaybetmeyin. Profesyonellik adıyla sizi büyüleyip egonuzu kullanılamaz hale getirmesin. İnsanca yaşamayı ve insanca oynamayı bilin.

Meslektaşlarıma ise tavsiyeden ziyade dileğim; tutkunuz, aşkınız hiç kaybolmasın, sahneden, kamera önünden, meydandan hasılı oyundan hiç düşmeyin, yolrulmayın…

Neşet Ertaş'ın da dediği gibi; *"Ne zaman aşk biter, o zaman yorulur insan…"*

Sevgiyle…

KAFA SAHNE YOLA DEVAM

Kafa Sahne 2016 yılında Bursa'da Eray Soykan ve Emre Yaşa tarafından kuruldu. İlk önceleri çalışacak yerleri dahi olmayan ama tiyatro için fikri ve iştahı bol olan ekip buldukları her yerde prova yapmaya başladı. Bazen park bazen depo ya da ev… Ekip bu çalışmayla ilk iş olarak Polonyalı yazar Andrej Saramonowıcz'in "Testosteron" oyununu sahneledi. Oyunun çok sevilmesi üzerine hem Bursa'da hem de turneler yapan ekip, daha ilk oyunundan kemik bir izleyici kitlesi yaratmaya başladı. Ardından sırasıyla Halktan Biri, Kocasını Pişiren Kadın oyunlarıyla tiyatroseverlerin karşısına çıktılar.

Seyircilerinden aldıkları güçten olacak ki, Tarih 8 Aralık 2019'u gösterdiğinde Kafa Sahne, Bursa'da sahne açmaya karar verdi. Tüm ekip; oyuncu, yönetmen, teknik ekip demeden sahne inşaatının her zerresine emek vererek çalıştı. Açılışta Muhsin Ertuğrul'un Reşat Nuri Güntekin'in ölümünden sonra yazdığı *"Reşat sevin! Hayaller gerçekleşti! Bugün*ün *gençleri her yerde tiyatro açıyor.."* mektubuna atıfta bulunarak, ***"Reşat Sevin Türkiye'de bir tiyatro daha açıldı"*** *dedi.*

Ve sadece üç ay sonra sahne pandemi dolayısıyla kapanmak zorunda kaldı. Uzun süren bu kapanmamın ardından Kafa Sahne hiç durmadan üretmeye ve çalışmaya devam etti. İlk olarak

Ali Cüneyd Kılcıoğlu'nun İkinci Dereceden İşsizlik Yanığı,

Hans Cristian Andersen'nin Kralın Yeni Giysisi çocuk oyunu

Ray Cooney'ın Kaç Baba Kaç oyunu

Carlo Collodi Pinokyo oyunlarını sahneye koydu.

Şu sıralar seyirci ile buluşmak için prova yapan

"*Denize doğru:* ORHAN VELİ" 13 Ocak Cuma Kafa Sahne'de prömiyer yapacak.

FESTİVALLER...

YETKİN YÜKSEL

Sanat, coşkunun ve mantığın bir arada işlediği alan olarak karşımıza çıkar. Birçok sanatın temeli olan tiyatro ise içten gelen ve tüm insanlığa sunulan coşkunun getirdiği özgürlüğü ve özgünlüğü yaşatır. Yaşadığımız sorunları dert edinip estetik bir halde sunma telaşına mantığımız ile birlikte yardımcı olur. Daha iyi nasıl sunarız hevesi taşır.

Bu sayıda sizlere iki tiyatro festivalinden bahsedeceğim. Coşkuyla beklediğimiz, acaba nasıl yorumladı diye merak ettiğimiz tema üzerinden yapılan iki festivalin kapılarını açacağım.

Yaşlı dünyamızın sorunları var. Sorunlara neden olan tek canlı ise; insan… İnsan, kendi eliyle yıkarak yerine daha iyisini getirme amacında olmayan bir canlı. Doyumsuz, geleceği kurguluyorum derken kendi elleriyle geleceğini yok eden tek canlı. Hal böyle olunca yaşlı ve koca dünya isyan etmeye başladı. Neo-liberal politikaların oluşturduğu çöküntü, krizlerin içinde kaybolmuş insan topluluklarının oluşmasına neden oldu.

Felsefe, sanat, mantık ve olumlu dönüşüme destek veren bilim 'Ne yapmalıyız?' sorusunu yüksek sesle sormaya başladı. Ötekilerin her geçen gün sayısı artıyor. Sanat, kaybolanı arama gayretinden ödün vermiyor. Ödünsüzlük, gelecek açısından umut veriyor. Temalı tiyatro festivalleri sayesinde farkındalık oluşuyor. Daha yaşanabilir dünya oluşumuna katkı sağlıyor.

Bahsedeceğim ilk festival; Sabancı Vakfı'nın desteklediği ve Sakıp Sabancı Müzesi'nde gerçekleşen "Müzede Sahne" festivali.

Müzede Sahne

Emre Koyuncuoğlu'nun genel sanat yönetmenliğini üstlendiği "Müzede Sahne Tiyatro Festivali'nin altıncı yılında 'Dünya 419 PPM Bir Sahne' başlığıyla gösteri sanatının çok yönlü perspektifinden iklim krizi ve ekolojik yıkımı odağına aldı. Atmosferdeki en güncel ve dünya tarihindeki en yüksek karbondioksit oranı olan 499 ppm ile insan faaliyetlerinin doğaya verdiği zarar ölçüsüne dikkat çekmeyi amaçladı. "Ekoloji politikaları ve sanatsal aktivizm" teması üzerine planlanan festival, çevre farkındalığının getirdiği sorumlulukların toplumsallaşması ve tartışılmasını, sahne sanatları açısından çok değerli bir gelişim olarak karşımıza çıkarıyor. Sahne sanatlarında ekolojiyi dert edinen eserlerin az olduğunun farkına varan festival yönetimi, festivale özgün oyunların sahneye konulması konusunda yazarlara, yönetmenlere ve oyunculara destek sağlayarak önemli misyonu yerine getirdi. ('Taş' Yazan: Şebnem İşigüzel, yöneten: Zinnure Türe, 'Libido' yazan: Nadir Sönmez, yöneten: Ayşe Lebriz Berkem, 'Tek Kullanımlık Hikâye' yazan: Volkan Çıkıntıoğlu, yöneten: Gülhan Kadim.) Ekoloji temalı bu oyunlar dünya prömiyerini aynı festivalde gerçekleştirdi.

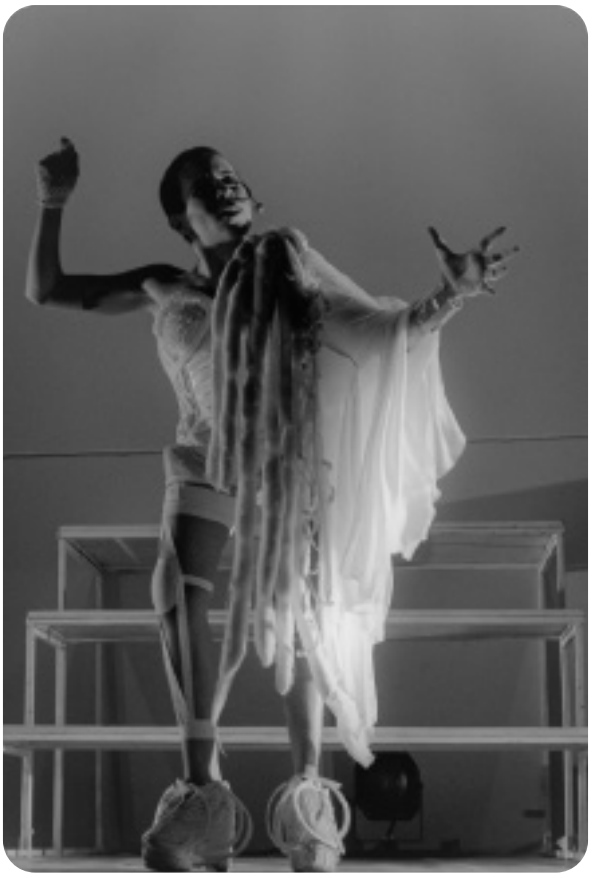
Ayrıca, performans, dans, sunum, alan giydirme, panel ve atölyelerle desteklenen festivalde katılımcılara 'Ne oluyor? Birey olarak ne yapabiliriz?' sorusunu sormayı seçmesi açısından çok anlamlı buluyorum. Emre Koyuncuoğlu, derdini tiyatro ve performansla anlatmayı seçen yürekli bir sanat insanı. Geleceğin tiyatrosunu kurgulamada kafa yoran bir yanı var. Sürdürülebilirlik, güncel olanı yakalama ve sen ne yapabilirsin sorusunu sordurmasını seviyorum. Emre Koyuncuoğlu izleğinde Sabancı Vakfı'na da teşekkür etmek isterim.

Devlet Tiyatroları Kadın Oyun Yazarları Festivali

İstanbul Devlet Tiyatrosu, Kültür Bakanlığı ve Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü ile ortaklaşa ilki gerçekleşen başka bir festivalden bahsedeceğim; Kadın Oyun Yazarları Tiyatro Festivali. Festival kadın yazarların ellerinden çıkan oyunlarla, kadınların bakış açısını dünyaya yayması açısından çok önemli. 4 kıtadan gelen oyunları izleme fırsatı bulduk. Brezilya, Fas, Almanya, İtalya ve Türkiye'den katılan ekiplerin oyunları ilgiyle izlendi. Farklı kıtalarda olmasına karşın, kadın yazarların dünya bakışlarındaki ortak kaygıyı sevdim. Kadınlara yapılan ayrımcılık ya da kadın olmanın zorunlu kıldığı üzücü mücadele diyebilirim. Daha önce izlediğim Türk oyunları haricinde yurt dışından katılan tüm ekiplerin oyunlarını ilgiyle izledim.

Brezilya'dan A.L.S.O.

İlk olarak izlediğim ekip Brezilyalı kadın oyun yazarı 'nın yazıp yönettiği ve oynadığı tek kişilik oyun 'A.L.S.O.'ydu. Bir beden nasıl oluşur? Olanaksız görülen şey nasıl ortaya çıkar? İkisi arasındaki boşlukta ne olur? A.L.S.O. başkalarıyla ve dünyayla daha sağlıklı ilişki kurabilmek, daha özerk olabilmek ve özgürleşmek için öz farkındalık, öz eleştiri, öz saygı, öz imaj yani her bireyin kendi bedeniyle olan ilişkisinden yola çıkarak, izleyicinin de kendi farkındalığını görmesini hedefliyor. Performans üzerine kurulu olan çalışmada, ışık, kostüm, müzik ve obje ilişkileriyle kurulan denge beni çok etkiledi. Metin, bedensel hastalık olan Also hakkında yazılan makalelerden yola çıkılarak yazılmış. Yazar, yönetmen ve oyuncusu olan Jessica'da aynı hastalığa sahip, anlatıcı olarak sadece makaleleri kullanarak anlattığı konular üzerinden bedensel dönüşüm üzerine gerçekleşen bir performans izliyoruz. Metin, obje ve oyunculuğun dengesi ve sadeliği beni büyüledi. Konuyu ele alış biçimi, bilimsel çalışmaların estetik dönüşümü ve rejinin farklı bakış açısını sevdim. Herkesin algıladığı tam bir festival oyunu olmuş. Zevkle izlediğimi söylemek isterim.

Fas'tan "Sonsuzluk"

İkinci izlediğim oyun Fas'tan gelen 'Sonsuzluk'tu. Bir gece önce Portekizce oyun izlemiştim, şimdi bir anda Arapça bir oyun izleme fırsatı yakaladım. Arapçanın şiirsel yanı, tiyatro oyununa da ayrı bir enerji katıyor. Sonsuzluk, hareket halindeki trende uyanan 30 yaşlarında genç bir kadın olan Halima'nın hikâyesi. Ne o ne de diğer yolcular oraya nasıl geldiklerini veya varış noktalarının neresi olduklarını bilmemektedir. Halima mantıksız durumu reddettiği için sorguya alınır. Gelecekten umudu olmayanların giderek, göçmen mi olmalıyım yoksa kalarak zorluklarla mı yaşamalıyım? sorusuna yanıt arandığı oyunun sürrealist ortamda geçmesini sevdim. Oyunun yazarı Faslı kadın yazar Rim Mejdi. Rim Mejdi aynı zamanda oyunun da yönetmeni. Trenin zamansızlığı ve mekansızlığı, video artla hayallerin ve yaşanan sorunların iç içe girmesinin oluşturduğu kaos, günümüz sorunlarını net şekilde ifade ediyor. Coğrafyanın ve yaşamın zorlukları bir yerden bir yere insanları sürüklüyor. Gitmek de kalmak da sorunları çözmüyor. Sorgulayan ve zihni açık olan kadın olmanın sonuçlarını görmemiz açısından oldukça önemli bir oyun bu. Daha önce Fas Tiyatrosu'ndan Bursa Uluslararası Çocuk ve Gençlik Tiyatroları Festivali'nde de oyun izlemiştim. Derdi olan, tema ile yaklaşımı güçlü bir rejiydi. 'Sonsuzluk'ta da aynı etkiyi yakaladım. Atmosfer, oyunu güçlendiriyor. Oyunun ritmini etkiliyor. Olay örgüsündeki ağırlığın, yaşanan sorunların çözüme dair umutsuzluğu anlatması için kullanıldığını düşünüyorum. Derdi olan, tiyatro mantığı ve rejinin ele alınış biçimi açısından da seyirciyi etkilediğini söylemem gerekir.

Almanya'dan "Rüya Makinesi"

Son yıllarda Avrupa tiyatrosunu şekillendiren Alman Tiyatrosu'nu ilgiyle izliyorum. Post insan, post Brecht yönetmeleriyle sahneye konulan oyunlar, seyirci tarafından ilgiyle izleniyor. Türk seyircisi de Alman oyunlarını sevdiğini söylemem gerekir. Nedir post insan? Nedir Post Brecht sahneleme tekniği? Post insan, kahraman oluşturmadan, yaşamın içinde yaşadığı her şeyin kahramanın kendisi olduğunu dile getirmesi olarak tanımlanabilir. Devamlı yarım kalmışlık, sorunlar karşısında kaybolmuşluk ve herşeye karşı yaşama devam etme arzusu… Post Brecht, toplumsal olayların ilerisinde bireyin küresel dünyada yaşadığı sorunları ele alarak ilerliyor. Dördüncü duvar yıkılmasıyla, bireyin toplumun içinde yaşadığı çıkmazları ele alarak, yabancılaşan insanın serüveni olarak karşımıza çıkıyor. Benim sorunum farklı ancak sorunun etkisi aynı diyebiliyor.

Rüya Makinesi oyunu da böyle bir süreç içinde gelişiyor. Seyirci, rüyalar dünyasında heyecan verici bir yolculuğa çıkıyor. Oyunun yazarı Martin Soofipour Omam'nın

imkânsız veda adıyla kaleme aldığı monoloğa dayanıyor. Oyunun yönetmeni Anke Retzlaff oyunda, performans

sanatçıları ile birlikte kendilerini bazen neşeli bazense kabusa dönüşen ve beraberinde unutmayı yeğleyecekleri anıları da getiren, absürt olaylar içinde bulurlar. Müzik, görsellik, tiyatroyu performanstan yararlanarak özgün biçimde seyirciye ulaşmasını sağlıyorlar. Işık, ses, kostüm tamamen teknik çalışmayla oluşturulmuş ve oyuna çok güçlü etki yaratmış. Oyuncunun performansını etkileyerek farklı dünyalara geçişi sağlıyor. Umut varken, zaman zaman karanlığın içinde kayboluşu görmemiz, insanın doğasını anlatması açısından çok etkili oluyor. Rüyadan yola çıkarak yapılan oyun bitmiyor. Oyunun salonun dışına yapılan telefon kulübesine seyirciler rüyalarını anlatarak, gelecek oyunlara katkı sağlıyor. Sürekli değişen ve gelişen bir rüya arşivi sayesinde oyun evrime uğruyor.

İtalya "Kadın Kahramanlar"

Festivalin son oyunu İtalya'dan 'Kadın Kahramanlar'. Oyunun yazarı ve Marco Sgross Ovid efsanelerindeki kadın kahramanları, hayatlarındaki erkeklere; aşk, terk etme ve ihanet üzerine mektuplar yazarken hayal eder. Şairin sesiyle kadınların sesi gerek efsaneyi anlatmak adına gerekse kadınların kaderine, haksız ıstıraplarına, göz ardı edilmiş, büyüsü bozulmuş, boşa harcanmış niteliklerine dikkat çekmek için ironik biçimde anlatılıyor. Fillide, Enone, Arinna, Canane, Fedra ve Medea gibi tanınmış bazı efsane kadınların sesi oluyorlar. Altı kadın oyuncu müzikal drama yoluyla kadınların iç dünyasını yansıtıyor. Beyaz kostümleri ile kendileriyle dalga geçen, yargılayan ve zaman zaman herkesin sorgulamasını sağlayan bir oyunculukla karşımıza çıkıyorlar. Seyirciyle bütünleşiyorlar.

Dört farklı kıtadan gelen kadın oyun yazarları, geleceğin tiyatrosunun ne olacağı konusunda bizlere ipuçları verdiler. Performans ağırlıklı oyunlar, farklı sanat disiplinlerinin iç içe girdiği, birey sorunlarını odağa koyan oyunları artık daha fazla izleyeceğimizi görmüş olduk. Klasik oyunların bile bireyleştiği sürecin içindeyiz. Oyun metinlerinde yapılan yapı bozumu, post modern sürecin daha da içselleştiğini gösteriyor. Oyunu izlerken, sahnede ayrıca kısa film de izleyebiliyoruz. Işığın büyülü dünyası, sorunların yansıtılmasında köprü olabiliyor. Eski dediğimiz telefonlara rüyamızı anlatarak bitmeyen oyunlara bizzat seyirci olarak katkı sağlama imkânımız oluyor. Böyle olunca, yaşadığımız her şey, sanatsal sürece malzeme olarak katkı sağlayabiliyor. Oyunu izlediğimizin ertesi günü de oyunun yazarı ve yönetmeni ile söyleşi yapılarak, sahnelenme sürecini öğrenmek, merak edilen sorunları sormak, tiyatro yapıcıları açısından oldukça değerli bir süreç. Ben zamansızlığımdan ve imkânlarımın el verdiği ölçüde (İstanbul'daki fiziki şartlar ne yazık ki birçok etkinliğe katılmayı zorlaştırıyor) katılmaya çalıştım.

Devlet Tiyatroları'na teşekkür etmek isterim. Niteliği güçlü oyunlarla İstanbul'da tertemiz bir festivale imza attılar. Çok pahalı, büyük prodüksiyon oyunlarla festivalin ruhunu zedeleyen, ben yaptım oldu diyen festivallere de örnek olduğunu söylemem gerekir. Metin olarak samimi, reji olarak da ilham vericiydiler.

Devlet Tiyatroları Genel Müdürü Mustafa Kurt ve İstanbul Devlet Tiyatrosu Müdürü Kubilay Karslıoğlu özelinde emeği geçen herkese teşekkür ederim. Heyecanla yapılacak olan ikinci festivali bekliyoruz.

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
DEVLET TİYATROLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DT

ANKARA

Can Ateşinde Kanatlar
Yazan: Turgay Nar
Rejisör: Bengisu Gürbüzer Doğru
2 - 4 Aralık 2022

Cimri
Yazan: Molière
Çeviren: Sabahattin Eyüboğlu
Rejisör: Işıl Kasapoğlu
9 - 11 - 23 - 25 Aralık 2022

Böcekbaşı Zülfiyar Efendi'nin Alelade Hayatı
Yazan: Özlem Lale
Yöneten: İsmet Numanoğlu
16 - 18 - 20 - 21 - 22 - 23 - 24 Aralık 2022

Sefiller
Yazan: Victor Hugo
Çeviren: Volkan Yalçıntoklu
Rejisör: İpek Atagün Gezener
1 - 2 Aralık 2022

Pinokyo (Çocuk Oyunu)
Yazan: Carlo Collodi
Oyunlaştıran: Guglielmo Papa
Çeviren: Füsun Ataman
Rejisör: Çağman Pala
3 - 4 - 11 Aralık 2022

Ölesiye
Yazan: Nikolai Erdman
Uyarlayan: Moira Buffini
Çeviren: Ceren Yalçın
Rejisör: Mustafa Kurt
1 - 2 - 6 - 7 - 8 - 9 - 10 - 27 - 28 Aralık 2022

Yaş Günü Partisi
Yazan: Harold Pinter
Çeviren: Prof. Bozkurt Kuruç
Yöneten: İskender Altın
1 - 2 - 3 - 4 - 27 - 28 Aralık 2022

Shirley Valentine (Konya DT)
Yazan: Willy Russell
Çeviren: Ahmet Alpaslan Sağır
Yöneten: Mustafa Uzman
6 - 7 - 8 - 9 - 10 Aralık 2022

Vahşi Ateş ve İzci Kuşlar (Çocuk Oyunu)
Yazan: Kristin Idaszak
Çeviren & Yöneten:
Özden Gököz Gürbüz
6 - 7 - 8 - 9 - 10 - 11 Aralık 2022

Toplu Hikayeler
Yazan: Donald Margulies
Çeviren: Murat Somay
Yöneten: Jason Hale
13 - 14 - 15 - 16 - 17 Aralık 2022

İzafiyet
Yazan: Mark St. Germain
Çeviren & Yöneten:
Buğra Koçtepe
1 - 2 - 3 - 8 - 9 - 20 - 21 - 22 - 23 - 24
27 - 28 Aralık 2022

Ocak
Yazan: Turgut Özakman
Yöneten: Mithat Erdemli
6 - 7 - 8 - 9 - 10 - 11 - 15 - 16 - 17
22 - 23 Aralık 2022

Holden'in Külkedileri
Yazan: Abdullah Öztürk
Yöneten: Aclan Büyüktürkoğlu
1 - 2 - 3 - 20 - 21 - 22 - 23 - 24 Aralık 2022

Vatan Yahut Namık Kemal
Yazan: Ergun Sav
Yöneten: Faruk Günuğur
6 - 7 - 8 - 9 - 10 - 13 - 14 - 15
16 - 17 Aralık 2022

Kontrabas
Yazan: Patrick Süskind
Çeviren: Hale Kuntay
Rejisör: Metin Belgin
27 - 28 Aralık 2022

Troyalı Kadınlar
Yazan: Euripides
Çeviren: Ülkü Tamer
Yöneten: Betül F. Gökçer
7 - 8 - 9 - 10 - 11 - 13 - 14 - 15
16 - 17 Aralık 2022

Siyahlı Kadın (Bir Hayalet Oyunu)
Yazan: Susan Hill
Oyunlaştıran: Stephen Mallatratt
Çeviren: Ayşe Hacımirzaoğlu
Yöneten: Mesut Turan
20 - 21 - 22 - 23 - 24 Aralık 2022

Godot'yu Beklerken
Yazan: Samuel Beckett
Çeviren: Ferit Edgü
Rejisör: Cem Emüler
27 - 28 Aralık 2022

Roma Hamamı
Yazan: Stanislav Stratiev
Çeviren: Hüseyin Mevsim
Yöneten: Edip Tümerkan
1 - 14 - 15 - 17 - 28 Aralık 2022

Binbir Gece Masalları
Yazan: Anonim
Uyarlayan: Christian Grau-Stef
Çeviren: Doğan Ertener & Fatoş Urgancı
Yöneten: Funda Mete
3 - 13 - 16 - 18 Aralık 2022

Annapurna
Yazan: Sharr White
Çeviren: N. Beyhan Karadağ
Rejisör: İlham Yazar
7 - 8 - 10 Aralık 2022

12 Öfkeli.
Yazan: Reginald Rose
Çeviren: Ş. Necati Şahin
Rejisör: M. Akif Yeşilkaya
21 - 22 - 24 Aralık 2022

Meraklısı İçin Öyle Bir Hikaye
Yazan: Sait Faik Abasıyanık
Oyunlaştıran: Savaş Dinçel
Yöneten: Murat Çidamlı
2 - 4 Aralık 2022

Tek Kişilik Düet
Yazan: Tom Kempinski
Çeviren: Lale Eren Dalsar
Yöneten: Mithat Erdemli
6 - 9 - 11 Aralık 2022

Gece O Kadar Kirliydi Ki İkisi De Kayboldular
Yazan: Plinio Marcos
Çeviren: Orhan Güner
Yöneten: Selçuk Göldere
20 - 23 - 25 - 27 Aralık 2022

Hayal Dükkanı (Çocuk Oyunu)
Yazan: Mevlana İdris
Uyarlayan & Yöneten:
Esat Tanrıverdi
13 - 14 - 15 - 16 Aralık 2022

Altın Kız (Çocuk Oyunu)
Yazan: Keva Apostolova
Çeviren: İsmail Bekir Ağlagül
Yöneten: Seval Ersu
20 - 21 - 22 - 23 Aralık 2022

İSTANBUL

Aziz Dostum Çehov
Yazan: Anton Çehov
Çeviren: Yılmaz Gruda
Yöneten: Zafer Algöz
5 - 6 - 8 - 10 Aralık 2022

Karmakarışık
Yazan: Ray Cooney
Çeviren: Haldun Dormen & Kemal Uzun
Yöneten: Haldun Dormen
15 - 17 Aralık 2022

Don Kişot'un Yeni Maceraları
Yazan: Tariq Ali
Çeviren: Çınar Tuncer
Yöneten: M. Nurullah Tuncer
23 - 24 - 25 Aralık 2022

Hepsi Benim Senin Hiç Yok (Okuma Tiyatrosu)
Yazan: Burak Akyüz
Yöneten: Fikret Urucu
1 - 2 - 6 - 7 Aralık 2022

Turta Girmemiş Orman (Çocuk Oyunu)
Yazan: Dila Er & Gözde Kısa
Yöneten: Elif Erdal
11 - 18 - 20 - 21 - 22 - 23 - 24 Aralık 2022

Maçın Adamı
Yazan: Clint Dyer & Roy Williams
Çeviren: Hira Tekindor
Yöneten: Kayhan Berkin
13 - 14 - 15 - 16 Aralık 2022

Profesyonel
Yazan: Duşan Kovaçeviç
Çeviren: Başar Sabuncu & Bilge Emin
Rejisör: Işıl Kasapoğlu
1 - 2 - 3 Aralık 2022

Limon
Yazan: Memet Baydur
Yöneten: Semih Kaplanoğlu
6 - 7 - 8 - 9 - 10 - 11 - 13 - 14 - 15 Aralık 2022

Seneye Bugün
Yazan: Bernard Slade
Çeviren: Gencay Gürün
Yöneten: Celal Kadri Kınoğlu
20 - 21 - 22 - 23 - 24 - 25 - 27 - 28 Aralık 2022

Bir Picasso
Yazan: Jeffrey Hatcher
Çeviren: Şükran Yücel
Yöneten: Turan Günay
1 - 2 - 3 - 27 - 28 Aralık 2022

Her Şey Yolundaymış Gibi
Yazan: Neil LaBute
Çeviren: Ekin Tunçay Turan
Yöneten: Dilek Güven
6 - 7 - 8 - 9 - 10 - 13 - 14 - 15
16 - 17 - 21 Aralık 2022

Bir Nefes Dede Korkut
Yazan: Anonim
Derleyen & Yöneten: Gökçe Kurt Elitez
15 - 20 - 21 - 22 - 23 - 24 - 27 - 28 Aralık 2022

Bence Katil Öldürdü
Yazan: Kurtcebe Turgul
Yöneten: Gökhan Kocaoğlu
1 - 2 - 3 - 6 - 7 - 8 - 9 - 10 Aralık 2022

Tamamen Doluyuz
Yazan: Becky Mode
Çeviren: Lale Eren Dalsar
Yöneten: Elif Erdal
13 - 14 - 15 - 16 - 17 Aralık 2022

Yedi Kadın
Yazan: Barbara Schottenfeld
Çeviren: Sevgi Sanlı
Yöneten: Ebru Aytürk Şayan
1 - 2 - 3 - 21 - 22 - 23 - 24 - 25
27 - 28 Aralık 2022

Kendi Gök Kubbemiz (Yahya Kemal)
Yazan: Yahya Kemal Beyatlı &
Sönmez Atasoy
Yöneten: Okday Korunan
1 - 2 - 3 Aralık 2022

Bir Ruhun Hikayesi
Yazan: Ingmar Bergman
Uyarlayan: Bénédicte Acolas
Çeviren: İpek Özgüven
Yöneten: Serap Eyüboğlu
6 - 7 - 8 - 9 - 10 - 13 - 14 - 15
16 - 17 Aralık 2022

Bütün Gün Ağaçlarda (Okuma Tiyatrosu)
Yazan: Marguerite Duras
Çeviren: Salah Birsel
Yöneten: Yeşim Gül
3 - 4 Aralık 2022

Masal Yolu (Çocuk Oyunu)
Yazan: Anonim
Süpervizör: Elif Erdal
Uyarlayan & Yöneten:
Gökçe Kurt Elitez
9 - 10 - 11 - 24 - 25 Aralık 2022

Parmak
Yazan: Doruntina Başa
Çeviren & Yöneten: Bilge Emin
22 - 23 - 24 - 25 Aralık 2022

Kafkas Tebeşir Dairesi
Yazan: Bertolt Brecht
Çeviren: Can Yücel
Yöneten: Kubilay Karslıoğlu
13 - 14 - 15 - 16 - 17 - 18 Aralık 2022

Hırçın Kız
Yazan: William Shakespeare
Çeviren: Nurettin Sevin
Rejisör: Yücel Erten
22 - 23 - 24 Aralık 2022

İZMİR

Bir Düş Gibi (Cahide Sonku)
Yazan: Gökhan Erarslan
Yöneten: Ebru Nil Aydın
1 - 2 - 3 - 27 - 28 Aralık 2022

Kuzu Maydanoz'un Maceraları (Çocuk Oyunu)
Yazan: Nil Ünlü Aycıl
Yöneten: Levent Ulukut
4 - 11 Aralık 2022

Neyzen Tevfik
Yazan: Prof. Dr. İskender Pala
Yöneten: Murat Çobangil
2 - 3 - 6 - 7 - 8 - 9 - 10 - 13 - 14 - 15
16 - 17 Aralık 2022

Oyunun Oyunu
Yazan: Michael Frayn
Çeviren: Lale Eren Dalsar
Yöneten: Melike Aslı Kılan
1 - 2 - 3 - 20 - 21 - 22 - 23 - 24
27 - 28 Aralık 2022

Karıncalar - Bir Savaş Vardı
Yazan: Boris Vian & John Steinbeck
Çeviren: Işıl Yüce & Ülkü Tamer
Uyarlayan: Gökhan Aktemur
Rejisör: M. Akif Yeşilkaya
1 - 2 - 3 - 4 - 6 - 7 - 8 - 9 - 10 Aralık 2022

Yıldızların Altında
Yöneten: Levent Ulukut
13 - 14 - 15 - 16 - 17 Aralık 2022

İkinci Caddenin Mahkumu
Yazan: Neil Simon
Çeviren: Cemil Büyükutku
Yöneten: Y. Evren Serter
9 - 10 - 20 - 21 - 22 - 23 - 24 Aralık 2022

Orfin'in Müzik Kutusu (Çocuk Oyunu)
Yazan: Muzaffer H. Kırıkkalp
Yöneten: Burcu Aksakal
25 Aralık 2022

Bremen Mızıkacıları'nın Hikayesi (Çocuk Oyunu)
Yazan: Grimm Kardeşler
Uyarlayan: Yusuf Gökhan Atalay
Yöneten: Doğan Yağcı
4 - 11 - 18 Aralık 2022

İntiharın Genel Provası
Yazan: Duşan Kovaçeviç
Çeviren: Bilge Emin
Yöneten: M. Sadık Yağcı
6 - 7 - 8 - 9 - 10 - 13 - 14 - 15 - 16 - 17 Aralık 2022

Annemin Son Çılgınlıkları
Yazan: Julie Jensen
Çeviren: Ekin Tunçay Turan
Rejisör: Bengisu Gürbüzer Doğru
20 - 21 - 22 - 23 - 24 Aralık 2022

Şerbet Hanım'ın Deli Aşkları
Yazan: Umut Azdal
Yöneten: Levent Ulukut
27 - 28 Aralık 2022

BURSA

Keşanlı Ali Destanı
Yazan: Haldun Taner
Müzik: Yalçın Tura
Rejisör: Bora Özkula
1 - 2 Aralık 2022

Küçük Prenses (Çocuk Oyunu)
Yazan: Frances Hodgson Burnett
Uyarlayan: Arkadiusz Klucznik & Dariusz
Czajkowski
Çeviren: Şebnem Cirit & Füsun Ataman
Yöneten: Berrin Kulya Balkanlar
2 - 3 - 20 Aralık 2022

Othello
Yazan: William Shakespeare
Çeviren: Özdemir Nutku
Yöneten: Vlad Trifaş
6 - 7 - 8 - 9 - 10 Aralık 2022

Meraki
Yazan: Molière
Uyarlayan: Ahmet Vefik Paşa
Yöneten: Mert Hürol
13 - 14 - 15 - 16 - 17 Aralık 2022

Tarla Kuşuydu Juliet
Yazan: Ephraim Kishon
Çeviren: Hale Kuntay
Yöneten: Ali Volkan Çetinkaya
20 - 21 - 22 - 23 - 24 Aralık 2022

Tıngır Mıngır Ülke (Çocuk Oyunu)
Yazan & Yöneten: Kazım Güçlü
25 - 27 Aralık 2022

Sırça Kümes
Yazan: Tennessee Williams
Çeviren: Can Yücel
Yöneten: Şahin Ergüney
27 - 28 Aralık 2022

Uçurtmanın Kuyruğu
Yazan: Savaş Dinçel
Yöneten: Serap Uluyol Karanfilci
1 - 2 - 3 - 8 - 9 - 10 Aralık 2022

Sonum Başlangıcımdır
Yazan: Nurduran Duman
Yöneten: Halil Akarsu
15 - 16 - 17 - 22 - 23 - 24 Aralık 2022

ADANA

Macbeth
Yazan: William Shakespeare
Çeviren: Sabahattin Eyüboğlu
Yöneten: Murat Çidamlı
1 - 2 - 3 Aralık 2022

Güzel ve Çirkin (Çocuk Oyunu)
Yazan: Jan Aust
Çeviren: Hale Kuntay
Yöneten: Gökhan Doğan
4 - 25 - 27 Aralık 2022

Ortak Cinayetin Suç Duyurusu
Yazan: Ege Kızık
Yöneten: Levent Aras
6 - 7 - 8 - 9 - 10 - 13 - 14 - 15 - 16 - 17
21 - 22 - 23 - 28 Aralık 2022

Sihirli Keman (Çocuk Oyunu)
Yazan: Aristide Christian Charpentier
Çeviren: Hakan Tartan & Türkan Dündar
Yöneten: Ebru Kara
11 - 18 - 20 Aralık 2022

Sen İstanbul'dan Daha Güzelsin
Yazan: Murat Mahmutyazıcıoğlu
Yöneten: Murat Aslan
1 - 2 - 14 - 15 - 16 - 20 - 21 - 22 - 23 - 24
27 - 28 Aralık 2022

Sığıntılar
Yazan: Slawomir Mrozek
Yazan: Zihni Küçümen
Yöneten: Mehmet Yıldız
7 - 8 - 9 Aralık 2022

TRABZON

Yaşlı Bir Palyaço Aranıyor
Yazan: Matei Visniec
Çeviren: Ahmet Güngören
Yöneten: Murat Çidamlı
1 - 2 - 3 Aralık 2022

Kanlı Nigar
Yazan: Sadık Şendil
Yöneten: Volkan Özgömeç
8 - 9 - 10 - 17 - 18 - 24 - 25 Aralık 2022

Kaç Tilki Kaç (Çocuk Oyunu)
Yazan: Jean De La Fontaine
Uyarlayan: Nurullah Kalkan
Yöneten: Elvan Saliha Karahasan
13 - 14 - 15 - 16 - 20 - 21 - 22 - 23
27 - 28 Aralık 2022

DİYARBAKIR

Saklı Gün
Yazan: Ezgi Erarslan
Yöneten: Uğur Çınar
1 - 2 - 3 - 8 - 9 - 10 Aralık 2022

Gün Eksilmesin Penceremden
Yazan: Cahit Sıtkı Tarancı
Oyunlaştıran: Engin Yüksel
Yöneten: Mustafa Turan
15 - 16 - 17 Aralık 2022

Kanlı Düğün
Yazan: Federico García Lorca
Yöneten: Vlad Alexandru Trifaş
22 - 23 - 24 Aralık 2022

Meg ve Mog (Çocuk Oyunu)
Yazan: David Wood
Çeviren: Deniz Erbaş
Yöneten: Mümtaz Aydoğan Mengi
4 - 11 Aralık 2022

Küçük Nasrettin (Çocuk Oyunu)
Yazan: Serpil Akıllıoğlu
Yöneten: Mehmet Yıldız
18 - 25 Aralık 2022

ANTALYA

Shakespeare'in Bütün Oyunları
Yazan: Adam Long & Daniel Singer & Jess Winfield
Çeviren: Leyla Özgüler Kalender
Yöneten: Gökçe Yurtsal
1 - 2 - 3 - 8 - 9 - 10 Aralık 2022

Herkes İçin Keloğlan (Çocuk Oyunu)
Yazan: Özlem Lale
Yöneten: A. Sabri Özmener
11 - 13 - 27 Aralık 2022

Windsor'un Şen Kadınları
Yazan: William Shakespeare
Çeviren: Haldun Derin
Yöneten: Nesimi Kaygusuz
14 - 15 - 16 - 17 Aralık 2022

Kıllı Maymun
Yazan: Eugene O'Neill
Çeviren: Aziz Çalışlar
Yöneten: Ferdi Dalkılıç
21 - 22 - 23 - 24 - 28 Aralık 2022

ERZURUM

Sersemler Evi
Yazan & Yöneten: Toby Jon Wilsher
1 - 2 - 3 Aralık 2022

Çizmeli Kedi (Çocuk Oyunu)
Yazan: Charles Perrault
Uyarlayan: Süleyman Metin Arslan
Yöneten: Emrah Keskin
4 - 12 - 13 Aralık 2022

Eskicinin Tazesi
Yazan: Federico Garcia Lorca
Çeviren: Can Yücel
Yöneten: Sezai Yılmaz
8 - 9 - 10 Aralık 2022

Canlanan Masallar (Çocuk Oyunu)
Yazan: Umut Uğur
Yöneten: Fatih Topcuoğlu
14 - 18 - 26 - 27 - 28 Aralık 2022

Aşkımız Aksaray'ın En Büyük Yangını
Yazan: Güngör Dilmen
Yöneten: Ali Volkan Çetinkaya
15 - 16 - 17 Aralık 2022

Hiç Kimsenin Öyküsü
Yazan: Baki Erdi Mamikoğlu
Yöneten: Levent Aras
22 - 23 - 24 Aralık 2022

KONYA

Özgürlüğün Bedeli (Montserrat)
Yazan: Emmanuel Robles
Çeviren: Kaya Öztaş
Yöneten: Halil Akarsu
1 - 2 - 3 Aralık 2022

Kurbağa Vırak (Çocuk Oyunu)
Yazan: Kutlay Akbal
Yöneten: Özgür Baş
6 - 7 - 13 - 14 - 20 - 21 - 27 - 28 Aralık 2022

Uyan!
Yazan: Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî
Çeviren: Şefik Can
Oyunlaştıran & Yöneten: Yaşar Özboz
8 - 9 - 10 - 15 - 16 - 17 Aralık 2022

Kuru Gürültü
Yazan: William Shakespeare
Çeviren: Sevgi Sanlı
Yöneten: Nesimi Kaygusuz
22 - 23 - 24 Aralık 2022

SİVAS

1919: Şafak
Yazan: Asiye Demet Köse & Volkan Ateş Gündüz
Yöneten: Volkan Ateş Gündüz
1 - 2 - 3 Aralık 2022

Yirmibironbeş Treni
Yazan: Toygun Orbay
Yöneten: Burcu Aksakal
8 - 9 - 10 Aralık 2022

39 Basamak
Yazan: Alfred Hitchcock & John Buchan
Oyunlaştıran: Patrick Barlow
Çeviren: Mehmet Ergen
Yöneten: Volkan Ateş Gündüz
15 - 16 - 17 Aralık 2022

Eyvah Yine Karıştı (Oscar)
Yazan: Claude Magnier
Çeviren: Asude Zeybekoğlu
Yöneten: Ferdi Değirmencioğlu
22 - 23 - 24 Aralık 2022

VAN

Siyabend İle Xecê
Yazan: Cem Düzova
Yöneten: Gül Urgan Yıldız
1 - 2 - 3 Aralık 2022

Mikrobik ile Gribik (Çocuk Oyunu)
Yazan: Kurtuluş Bilgilioğul
Yöneten: Abdulselam Çok
6 - 7 - 20 - 21 - 27 - 28 Aralık 2022

Penceredeki Atlar
Yazan: Matei Visniec
Çeviren: Oya Yılmaz
Yöneten: Nesimi Kaygusuz
8 - 9 - 10 Aralık 2022

Lyrobotonlu Kaplumbağa Silva (Çocuk Oyunu)
Yazan: Hüseyin Erdoğan
Yöneten: Muharrem Dalfidan
13 - 14 - 18 - 25 Aralık 2022

Scapin'in Dolapları
Yazan: Molière
Çeviren: Ayberk Erkay
Yöneten: Hakkı Kuş
15 - 16 - 17 Aralık 2022

Pusuda-Öç
Yazan: Cahit Atay & Orhan Asena
Yöneten: Uğur Çavuşoğlu
22 - 23 - 24 Aralık 2022

Genel Müdürlük gerektiğinde oyun düzeninde değişiklik yapabilir.

/devlettiyatrolari /devtiyatro /devlettiyatrolari
www.devtiyatro.gov.tr

ESER MERKEZLİ ELEŞTİRİ (BİÇİMCİLER) BAĞLAMINDA KUDBETTİN ASLAN'IN ÖLÜMCÜL KİMLİKLER ADLI TEK KİŞİLİK OYUNU: BİR LİTERATÜR TARAMASI

ÖMER EKİN

RUKİYE GÖYMEN

MUSTAFA KIRMIZI

ARİF SOYLU

ÖZET

Bu araştırmanın amacı Kudbettin ASLAN'ın Ölümcül Kimlikler adlı tek kişilik oyununu değerlendirerek eser merkezli eleştiri (biçimciler) bağlamında ilgili literatürün taranmasıdır. Çalışmada eser merkezli eleştiri (biçimciler); yeni eleştiri, yapısalcı eleştiri ve arketipçi eleştiri alt başlıklarıyla detaylandırılmıştır. Çalışma sonunda araştırmacılar Kudbettin ASLAN'ın Ölümcül Kimlikler adlı tek kişilik oyununa eser merkezli eleştiri (biçimciler) bağlamında değerlendirmeler sunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Eser, eleştiri, Ölümcül Kimlik

ABSTRACT

The aim of this study is to scan the relevant literature in the context of work-centered criticism through evaluating the one-man play of Kudbettin ASLAN called Fatal Identities.

In the study, the work- centered criticsm (formalists) has been detailed with new criticsm, structuralist criticsm and archetypal criticism subtitles.

At the end of the study, in the context of work-centered criticsm, the researchers have presented evaluations on Kudbettin ASLAN's one-man play called Fatal Identities.

Keywords: Work, criticism, Deadly Identity

GİRİŞ

"Homo Ludens: oynayan insan" kavramı Johan Huizinga tarafından bulunan bir terimdir. Huizinga, taksonomik ismiyle "homo sapiens" olarak ademoğlunu halen "homo sapiens" değilken her şeyden önce canlandırmanın yani oyunun varlığını öne sürerek insanoğlunu "homo ludens" kavramıyla isimlendirmiştir. (Huizinga, 2010).

"Tiyatro, bir yazar tarafından önceden yazılmış ya da tasarlanmış bir metnin belirli bir yerde, belirli bir süre içinde ve belirli kişiler tarafından canlandırılmasıdır" (Yalçın ve Aytaş, 2012).

Türk tiyatrosuyla ilgili ikilik yaşandığı bir dönem olmuştur. Geleneksel Türk tiyatrosunu merkeze koyarak tiyatronun edebiyatımızda bir tarihsel geçmişe sahip olduğunu bu sebeple bütünüyle yeni bir tür olarak ele almamak gerektiği veya bütünüyle yeni bir tür olarak ele almak gerektiği ileri sürülmüştür. Dayanaklarının en çarpıcı gerekçelerinden biri de yazılı bir metine sahip olup olmama noktasındaki boşluktan kaynaklanmaktadır (Okay, 2013).

Edebî metin alan taramalarına bakıldığında "yazar merkezli", "dönem/sosyal çevre merkezli", "okur merkezli" ve "eser merkezli" şeklinde dört temel yaklaşım görünmektedir. Metin merkezli kuramlar ve ekoller Rus Biçimciliği (Biçimcilik), Fransız Biçimciliği (Yapısalcılık) ve Anglo-Amerikan Biçimciliği (Yeni

Eleştiri) şeklinde bir dönüşüm süreci geçirmiştir (Moran, 2000). Birçok alanda görüldüğü üzere eleştiride de bilimsel kriterlerin benimsenmesi ve eleştirinin bir bilim dalına evrilmesi 19. asırda ortaya koyulmuştur (Filizok, 2013: 17).

Bu çalışmada Kudbettin ASLAN'ın Ölümcül Kimlikler adlı tek kişilik oyunu, eser merkezli eleştiri (biçimciler) bağlamındaki ilgili literatür taranarak değerlendirilecektir. Çalışmada eser merkezli eleştiri (biçimciler); yeni eleştiri, yapısalcı eleştiri ve arketipçi eleştiri alt başlıklarıyla detaylandırılarak Kudbettin ASLAN'ın Ölümcül Kimlikler adlı tek kişilik oyunu değerlendirilmeye çalışılacaktır.

1.Eser Merkezli Eleştiri (Biçimciler)

Biçimci eleştiri, varlığından önceki dış dünyayı merkeze alan eleştiri ile sanatçıyı merkeze alan eleştiriye bir tepki duygusuyla var olmuştur. Bilinen ilk tutarlı tepkinin Moskova Dilbilim Çevresi ve Şiirsel Dil Araştırmaları Derneği tarafından 1915-1930 seneleri arasında yürütüldüğü düşünülmektedir (Yücel: 2012,75). XIX. Yüzyılın realist ve fikirsel eleştiri görüşüne karşın, öznelcilik ve simgeciliğe bir tepki şeklinde varlık göstermiştir (Aktulum,2007,19).

İnsanoğlunun var oluşsal krizleri, yok edici ve yıkıcı yanlarını beslemesi döngüsünde, kimlikleri ölümcül bir silaha benzetmesiyle Kudbettin ASLAN'ın Ölümcül Kimlikler adlı tek kişilik oyunu yazıldığı tarihten bağımsız kendi içinde özerk bir yapıyı temsil etmektedir. Esere özgü bütünlük eser yapısının içinde mevcut olup olay örgüsü, iç çatışmalar, müzik, vurgu, duygu geçişlerindeki samimiyet ve çarpıcılıkla yazar; malzemesi kelimelerin vuruculuğu olan bir yaratım sürecinin ahengine kaptırmıştır kendini(Aslan,2017).

"Sen dünyaya geldiğinde üzerinde hiçbir renk, hiçbir bayrak ve hiçbir isim yoktu… Çırılçıplak, günahsız ve kimliksiz, etten ve kemikten dünyaya geldin. Sen sadece insansın… " anonsu oyunun tamamında seyircinin zihninde imgelendirilmektedir (Aslan,2017).

1.1. Yeni Eleştiri

Yeni eleştiri; sosyoloji, tarih, psikoloji bilimleri referans alınarak yapılan eleştiri şekline bir karşı tepki şeklinde gelişmiştir. Yeni Eleştiri kuramının görüşüne göre okullar sosyoloji, tarih veya psikoloji kuramlarına hizmet vermektedir; romanı veya oyunu bir sosyoloji belgesi, ahlak dersi veya tarih gibi ele almaktadır (Moran: 2008,2007). Yeni eleştiriye göre eserin anlamı, artık onu doğuran yazardan bağımsız şekilde metindedir ve metinin içinde aranması önemlidir (M.C. Beardsley: 2008,208).

Kudbettin ASLAN'ın Ölümcül Kimlikler adlı tek kişilik oyunu ele aldığında; aşkı ve devamında eşlik eden hüznü metnin içinde oyunla bütünleşmiş şekilde görülmektedir: "Acımı hafifletmek için bir süre boş verdim. Boş veremiyorsun aslında… Zaman ne kadar geçerse geçsin, bir şey değişmiyor. Sevdiğin insan, üzüldüğün şeyler, kırıldıkların değişmiyor… Sonra inat edersin, vazgeçmekten vazgeçersin, savaşırsın, her seferinde yenilirsin. Sonra umut da biter. Öylesine yaşamaya başlarsın… Bir amacın, bir umudun olmadan yaşarsın. Zaman kavramın biter. Her yerde ve bütün zamanlarda olursun. Ölmek için yaşarsın. Zaman bitsin, beklenen son gelsin diye yaşarsın. Bazı şeyleri değiştirmek için parçalarken kendini; bir bakmışsın ki sen değişmişsin. Kendini fazla kaptırmışsın. Sonra iş işten geçer, çok uzun dediğin yıllar biter. Adını, sesini her duyduğunda tüylerin diken, diken olur. Kalbin patlayacak sanırsın... Hiç olmadık bir yerde, hiç olmadık bir zamanda aklına gelir. Boğazında bir şeyler düğümlenir, gözlerin dolar. O zaman anlarsın aşk; değiştirmeyi bilmez, olduğu gibi kabullenmeyi sever. Sonra hiçbir şey olmamış gibi davranmaya çalışırsın. Sana sorarlar nasılsın diye, sen de iyiyim der geçersin yüzündeki yalan maskesiyle...(Aslan, 2017)".

1.2.Yapısalcı Eleştiri

Yapısal eleştiride anlam arayışının tamamı anlamı oluşturan yapı bütünlüğünün kendisidir. Bir "dil" ürünü olan eser dışında başka anlam arayışına ya da bir anlam değerlendirmesine girilmemektedir (Yorulmaz, 2017).

Kudbettin ASLAN'ın Ölümcül Kimlikler adlı eseri ele aldığında; kimliklerin ayrımcılık olgusunun baş kahramanı olarak, yok saymayla ötekileştirmenin ardından etiketleyip yaftalayarak insanoğlunun birbirini öldürmesi yıkıcılığı ifade edilmiştir eserde. Aidiyet ve sahiplik üzerine yapılan analizi, insan evrelerini öfke, hüzün, isyan, sorgulayıcı anlam arayışı, kafa karışıklığı, depresyondan umuda evrilme, karmaşa ve tutkuyla ifade edişi dikkat çekmiş; gerçeklerin sarsıcılığını depreme, dünyayı mavi toz zerresine benzetmesi, boş sandalye metaforu ile kurduğu özdeşim sürecini ifade edişi eserin yapısalcı bütünlüğü hakkında bilgi vermiştir (Aslan,2017).

1.2. Arketipçi Eleştiri

Arketipçi eleştiri tekniğinin varlığında en önemli anahtar kişilerden biri The Golden Bough (1890-1915) adlı kitabıyla Sir James G. Frazer'dir. Frazer'in bu kitabı geniş çevrelerce yankı bulmuş, ilkel ayinler ve mitoslar konusunda bilgilendirmiştir (Moran:2008,220). Multi disiplinel bir yaklaşımla yordanabilen arketipçi eleştiri mitosları referans alabilmektedir.

Kudbettin ASLAN'ın Ölümcül Kimlikler adlı tek kişilik oyununda daha üstün bir kimlik sahibi olmak için tarih sayfalarındaki travmatik yok edişler somut örneklerle seyircinin dikkatine sunulmuştur. Zamanın değersizleştiği bir serüvende, insan ve yaşamlarındaki ölümsüz anlarına yaptığı seyahatini mistik bir şekilde seyircinin hayal gücüne sunmuştur (Aslan,2017).

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Ortalama 150 seneyi bulan Türk tiyatro eleştirisinde nicelik bakımından eleştiri yazıları artsa da net bir yapısal sistemin bulunmadığı, eleştiriyi ya da değerlendirmeyi yapanın öznel yargılarıyla harmanlanabildiği görülmüştür.

Çalışmamızın ana malzemesini oluşturan Kudbettin ASLAN'ın Ölümcül Kimlikler adlı tek kişilik oyunu; Edebî metin alan taramalarına bakıldığında "yazar merkezli", "dönem/sosyal çevre merkezli", "okur merkezli" ve "eser merkezli" şeklinde dört temel yaklaşımdan Eser Merkezli kuramlar dikkate alınarak oldukça ufak bir şekilde incelemeye alınmıştır.

Çalışma esnasında Eser Merkezli Eleştiri (Biçimciler) yapısıyla ilgili literatür tarandığında, konuya ilişkin daha fazla bilimsel çalışmalara ihtiyaç duyulduğu anlaşılmıştır.

KAYNAKÇA:

Aktulum, K. (2007). Metinlerarası İlişkiler. Öteki Yayınevi, İstanbul.

Aslan, K. (2017). Ölümcül Kimlikler. Tek Kişilik Oyun. Rüya Tiyatrosu.

Beardsley, M. C. (2008). Edebiyat Kuramları ve Eleştiri. s. 208-209. İletişim Yayınları, İstanbul.

Filizok, R. (2013). "Eleştirinin Doğuşu ve Gelişimi", Eleştiri Kuramları. Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.

Huizanga, J. (2010) Homo Ludens: Oyunun Toplumsal İşlevi. Ayrıntı Yayınları, İstanbul.

Moran, B. (2000). Edebiyat Kuramları ve Eleştiri. İletişim Yayınları, İstanbul.

MORAN, B. (2008). Edebiyat Kuramları ve Eleştiri. İletişim Yayınları, İstanbul.

Okay, O. (2013). Batılılaşma Devri Türk Edebiyatı. Dergâh Yay. s.74, İstanbul.

Yalçın, A., Aytaş, G. (2012). Tiyatro Ve Canlandırma. Akçağ Yay., s.55. İstanbul.

Yorulmaz Avaşin, Türkiye'de 2000'li Yıllardan Günümüze Tiyatro Eleştirisi (Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sahne Sanatları Anabilim Dalı, 2017; 34).

YÜCEL, T. (2012). Eleştiri Kuramları. Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul.

EPİK TİYATRONUN BİÇİMSEL ÖZELLİKLERİ VE ROBERT WİLSON'UN ÜÇ KURUŞLUK OPERASI

EZGİ ERARSLAN

'Uyan ey aşağılık Hristiyan!

Başla günahkar hayatına

Yık kutsal ne varsa, dayan

Tanrı da gösterir sana.

Sat kardeşini ey sefil!

Sat karını sen ey alçak!

Sen Tanrıyı gökte uyur bil!

Mahşer günü gelsin de gör bak!' ***(BRECHT; 1998,11)***

Erwin Piscator'un temelini attığı epik tiyatro üzerine araştırmalar ve çalışmalar yapan Bertolt Brecht, tiyatronun toplumsal sorunları ele almasını, topluma hizmet etmesini ve uyarması gerektiğini dile getirir. Epik tiyatronun amacı, toplumun karmaşık yapısını, toplumsal ilişkilerin diyalektik örgüsünü açıklamak, seyircinin bu konularda düşünmesini sağlamaktır.

'Bertholt Brecht, modern epik tiyatro yazarları içinde, eserlerini önemli kuramsal çalışmaların izlediği tek kişidir. Bu kuramsal çalışmalar, Marksist anlayış tabanında, yalnız modern dramın değil, aynı zamanda sahnelenişin de dramaturjisini kapsar. Böylece bu eserlerin ve çalışmaların tümü, Bertholt Brecht'in, politikacı, tiyatrocu, dramaturg ve rejisör olarak kendini koyduğu başlı başına bir tiyatro anıtı olmuştur.' (KESTİNG; 2005, 65)

'Brecht, Avrupa Tiyatrosu'nun Aristotales'ten beri yanılsamacı bir yaklaşım içinde olmasını eleştirir. Brecht'e göre, yanılsamacı tiyatroda sahne- seyirci ilişkisinin duygu temelli yapısı seyircinin gerçeklerle yüzleşmesine olanak tanımaz. Seyirci gördükleriyle özdeşleşerek eleştirel bakışını kaybeder ve onlara körü körüne inanır. Epik Tiyatro, seyircinin sahnede gördükleriyle empati kurup, onları büyülenerek gerçekmiş gibi izlenmesine neden olan yanılsamacı tiyatro anlayışına tamamen karşıdır.' (KARABULUT; 2014,122)

Epik tiyatro'nun siyasal sorumluluklar getirmesinin yanında, Erwin Piscator'un politik tiyatroda yaptığı gibi seyircisini heyecanlandırarak ona siyasal bir görüşü benimsetmek yerine, sorunlar yaratan durumu tarihsel koşulları içinde sahneleyerek bu durumun değişebilirliğini göstermek ister. Brecht'in 'Geleneksel Tiyatro' diye ifade ettiği benzetmeci tiyatro, seyircinin oyun ve oyuncular ile özdeşleşmesini isteyen ve seyirciyi uyarmayan aksine uyuşturan bir tekniktir. Brecht seyircinin sahnedeki oyun ve oyuncularla özdeşleşmesini engellemek için Çin tiyatrosunun yabancılaştırma etmenini devreye sokar. Çin tiyatrosunda oyuncular, kendisini çeviren üç duvarın dışında bir dördüncü duvar varmış gibi davranmazlar. Karşısında bir seyirci topluluğunun varlığından haberi olduğunu açıkça belli eder. Brecht, epik tiyatroda tıpkı Çin tiyatrosunda olduğu gibi dördüncü duvarı yıkar.

'Üç Kuruşluk Opera', Brecht'in yazdığı ve ünlü besteci Kurt Weill'ın müziklerini bestelediği müzikal tiyatro oyunudur. Brecht ve Weill *"Üç Kuruşluk Opera"* için çevirmen Elisabeth Hauptmann, tasarımcı Caspar Neher ile birlikte çalışmışlardır. Oyun John Gay'ın bir 18. yüzyıl İngilz balad operası olan *'Dilenciler Operası*'nın bir uyarlamasıdır. Kapitalist bir dünyaya Marksist bir eleştiri getiren oyun ilk kez 31 Ağustos 1928'de Berlin'deki Theater am Schiffbauerdamm'da sahnelenmiştir. Zamansız bir Viktorya dönemi Londra'sında yer alan oyun, ahlaki açıdan çökmüş, suçlu ve bir anti-kahraman olan Macheath'a odaklanır.

Mac, Polly Peachum ile evlenerek Polly'nin babasını kızdırır. Londra dilencilerinin akbabası olan Bay Peachum, Mac'i astırtmak ister. Başkomiser Tiger Brown'un Mac'in askerlik arkadaşı çıkmasıyla bu plan aksasa da, Peachum nihayet amacına ulaşır ve Mac'e ölüm kararı çıkarttırır. Ancak sırf 'mutlu son' yerini bulsun diye, kraliçeden son anda gelen bir mesaj ile Sustalı Mac yine kurtulur. Hatta haberi ona getiren atlı haberci Mac'a 'baron' unvanıyla taçlandırıldığının müjdesini de verir ve oyun mutlu sonla biter.

1900 doğumlu Alman besteci Kurt Weill yaşadığı dönemde müzik dünyasında büyük bir etki yaratmıştır. Alman yazar Bertolt Brecht ile ortak çalışmaları olan Üç Kuruşluk Opera bütün dünyada büyük bir başarı kazanmıştır.

Weill, bu yapıtın müziklerini 1928 yazında, kısa bir sürede yazdı, bitirdi. Bu oyunda ilk kez, müzik oyunun öbür öğelerini destekleyici değil, açıklayıcı biçimde farklı yönde gelişiyordu. Yabancılaştırma'yı yaratmak için 7-8 kişilik küçük bir orkestra daha çok uyumsuz sesler çıkaran sokak çalgıcıları görünümündeydi, ama müzik en küçük ayrıntısına dek en yetkin biçimde çalınıyordu. Ezgiler söylendiğinde orkestra aydınlatılmış, ezgilerin adları projeksiyon ile beyaz perdeye yansıtılmıştı. Böylece müzik yoluyla da oyunun göstermeci niteliğinin bir kez daha *altı çizilmişti. Müzik bir çeşit sahne noktalaması olarak kullanılıyordu. Sözleri vurguluyor, hareketleri açıklıyordu; ama bunları destekler nitelikte değildi. Anlamı belirginleştirmek, inceleme konusu yapılan konuyu açımlamak içindi müzik.* (NUTKU; 2007, 169-170)

Amerikalı ünlü yönetmen ve pek çok otorite için bir deha olan, Robert Wilson'un Berliner Ensamble için yönettiği Brecht oyunu, Üç Kuruşluk Opera 20. İstanbul Uluslararası Tiyatro Festivali kapsamında 2016 yılının mayıs ayı içerisinde İstanbul'a geldi.

1941 yılında Teksas'da doğan Wilson, Teksas Üniversitesi ve Brooklyn Pratt İnstitute'de aldığı eğitimin ardından 1970'lerde 'Deafman Glance' (1970), 'A Letter for Quenn Victoria' (1974- 1975) ve Philppe Glass ile beraber imza attıkları efsaneleşen operası 'Einstein On The Beach' (1976) gibi ilk işlerini yönetti. Tiyatro, opera, bale, edebiyat, müzik gibi pek çok alanda sanat üreten ünlü isimlerle birlikte çalıştı. 20 opera ve 180 oyun sahneleyen Robert Wilson, soyut hareketin bir anlam oluşturarak yeni bir dil yaratabileceğini iddia eder. Dilin yalnızca ağızdan çıkan ve duyulabilen sözcüklerden ibaret olduğu kanısından uzak duran Wilson, bedenin de dili olduğunu, sessizlik diye bir şey olmadığını, sessizliğin de konuştuğunu ve oyuncunun da sessizliğin sesini dinlemesi gerektiğini bir söyleşisinde ifade eder.

Wilson'un Üç Kuruşluk Opera yorumu, alışılagelmiş Brecht estetiğinden farklı görünmekle beraber, esasen epik tiyatro bileşenlerinden ayrıştırılamaz bir yerde de durur. *'Epik olan belli bir biçime bağlı değildir; aksine anlatısal uzaklığa dair bütün yan anlamlarıyla birlikte başka biçemlerde görülebilir. Böylelikle dram, eski bir karakteristik nitelik olan heyecanı terk ederken, bunun beraberinde getirdiği izleyiciyi saf öznel kimliklere çeken etkiyi ve son duygusal boşalmaları da bir kenara bırakır. Bunun yerine sahne sadece anlatmaya başlamaz, aynı zamanda doğrudan eyleme bağlı olmayan bir bakış açısından yorumlamaya ve eleştirmeye başlar.'* (WRİGHT; 1998, 48)

Rober Wilson *'Üç Kuruşluk Opera'* yorumunda, epik tiyatronun temel düşünce yapısından soyutlamaz eseri. Sahne ile seyirci, metin ile gösteri, yönetmen ile oyuncu arasındaki yerleşik ilişkiler epik tiyatronun temelden değiştirmek istediği bir düzlemdir ve Wilson bu öze aslında uyar. *'Epik tiyatronun izleyicisi için sahne, dünyayı simgeleyen dekorlar –diğer bir deyişle büyülü bir alan- değil, kullanışlı bir sergi alanı, sahnesi içinse izleyici hipnotize edilmiş denekler yığını değil, talepleri karşılanması gereken ilgili kişiler topluluğudur şimdi. Metni için gösteri virtüöze bir yorum değil, metnin sıkı bir denetimi, gösterisi için metin bir temel değil, o gösterinin kazanımlarının yeni formülasyonlar olarak üzerine işlendiği bir enlem- boylam çizelgesidir. Oyuncusu için yönetmen artık yaratması gereken etkiye ilişkin komutlar değil, kar-*

şısında tavır alacağı tezler getiren biri, yönetmeni için oyuncu rolle özdeşleşmesi gereken bir taklitçi değil, onun dökümünü yapmak zorunda olan bir görev insanıdır.' (BENJAMİN; 2007, 16)

Brecht, izleyicinin karakterle özdeşleşmemesi gerektiğine inanır. Aksine, izleyici karakterden ve durumdan yabancılaşmalıdır ki, olaya daha önce hiç bakmadığı bir gözle bakabilsin ve böylece kendini, içinde bulunduğu toplumu eleştirerek, değişim yaratabilsin. Bu biçimi ifade eden 'epik' sözcüğü, yönetmen Robert Wilson tarafından da benimsenmiş ki, bize adeta Epik'in aynadaki yansımasını sergilemiş. Sahne dili ise tam anlamıyla bir ışık, ses ve oyun şölenine dönüşmüş.

Bununla beraber Wilson, sahne üstüne taşıdığı yorumla epik tiyatro etmenlerini farklı bir düzlemde kullanmaya çalışır. Yarattığı Postmodern etki bizi 1950'lerin Epik Tiyatro anlayışından ve biçeminden çok farklı bir yere alıp götürür. Epik tiyatronun oyunculuk biçeminde amaç, gerçeği inandırıcılıkla aktarmak değil, gerçeğin bir tasvirini sunmaktır. Wilson'ın oyuncuları birer kukla gibi, vücutlarının her bir hareketini an be an hesaplanmış ama bir o kadar da doğal ve akıcılıkla içselleştirmiştir. Burada Wilson'un yıllarca çalıştığı Japon koreograf Suzushi Hanayagi'den feyiz aldığı muhakkak. Wilson'un el ve ayak hareketlerine dair dağarcığının genişlemesine, ayakla bedenin yere temasındaki önemin kavranmasında Hanayagi'den aldığı öğretinin payı büyük. Bu hareket düzenini destekleyen makyaj için Japon Kabuki tiyatrosundan esinlenilmiştir diyebiliriz. Zira yüzler beyaza boyanmış, hatlar vurgulanmış, kaşlar silinip, yerlerine ipince çizgiler çekilmiştir. İlk andan itibaren seyircisini coşkuyla kucaklayan oyun, içeriğiyle eğlendiren ve elbette düşündüren bir hal alır. Brecht'in izleyici için düşündüğü gerçeklere bire bir uyan bir yapı vardır sahnede. Makyajla bir bütünü tamamlayan kostümlerin ise çoğunlukla siyah ve köşeli olduklarını görürüz. Başkarakterimiz Sustalı Macheath'in sarışın jön tasviri fakat giydiği yaldızlı takım elbisesi içindeki kadınsı hareketleri, 'jön' tanımından bizi bir hayli uzaklaştırıyor. Tanım dışı bir adam sanki bir kişiden daha çok bir durumun ta kendisi konumunda burada karakter. Elbette ki estetik ve dikkat çekici...

Robert Wilson'un Limelight dergisine verdiği röportajda oyunla ilgili şunları söylemiştir: *"Üç Kuruşluk Opera benim*

için esaslı bir meydan okuma oldu, çünkü onu 1928'de Bertolt Brecht ve Kurt Weill'ın orijinal olarak sahnelediği tiyatroda çalıştım. Zaten iyi bildikleri bir oyunun sessiz bir şekilde kurulması oyuncular için garipti. Daha da garibi, 1968'de New York'ta ilk oyunumu sergilediğimde (O da sessiz bir parça idi) Bertolt Brecht'in oğlu Stefan kulise geldi ve 'Babamın oyununu yapmanız harika olur, öğle yemeğinde buluşalım mı?'dedi. O zamanlar Bertolt Brecht'in kim olduğunu dahi bilmiyordum: Teksas'tan çıkma bir delikanlıydım ve Brecht bana çok yabancıydı. 'Broadway'de bir Üç Kuruşluk Opera prodüksiyonu sergileniyor ve tamamen hatalı yönetilmiş.' dedi 'Sizin gidip onu kurtarabilecek kişi olduğunuzu düşünüyorum'. Tiyatro hakkında gerçekten bir şey bilmediğimi söyledim. 'Önemli değil, bunu yapabilecek doğru kişi olduğunuzdan eminim' dedi. Bu tartışma on gün sürdü ve sonunda yeterince yetkin olmadığımı düşündüğüm ve yeterli deneyime sahip olmadığım için reddettim. Dolayısıyla Berliner Ensemble'ın yıllar sonra beni, yönetmem için davet etmesi, işte, bu çok ironik, ama aynı zamanda da memnuniyet vericiydi. Ve ben de kabul ettim." (https://www.artfulliving.com.tr/kultur-ve-yasam/uc-kurusluk-opera-yeni-bir-yorumlaistanbulda-i-4948)

Orkestranın aksiyonu gerek müzikle, gerek ses efektleriyle her daim vurgulayarak estetize etmesi ise başlı başına şölen sunuyor izleyiciye… Alışılagelmiş, her zaman ki göze çarpan şık Wilson'ın grotesk serisine rağmen bizleri uyanık ve diri tutan, bununla beraber ziyadesiyle büyüleyen şey bu sefer kulaklarımızla işittiğimiz melodilerin ahengi. Oyuncunun söylediği her şarkı anlatıcı formunun bir uzantısı gibi durmaktadır. Robert Wilson'ın ritüelize edilmiş hareket ve yapay ses efektlerini kullanması, bu insan hissinin boş, mekanik bir varlığa kilitlendiğini vurgular.

Işık tasarımının sahneyi bir anda alman *expresiyonist* sinemasından bir tabloya çevirmesi ise, tüyler ürpertici… Işık başlıca bir etmen olarak oyundaki varlığını hissettiriyor. Bu da Wilson'un yarattığı başka bir büyü. Belki de bu yüzden onun için 'Wilson sanki sizin uyuyan zihninizden çıkan ve hala bölük pörçük olan görüntüleri, zarif bir rüyaya tekrar hızlıca çevirebilen bir sihirbaz', denmektedir.

Epik Tiyatro formuna göre, olaylar anlatılır; seyirci bir gözlemci konumundadır; enerjisi harekete geçirilir; karar almaya zorlanır ve bir dünya görüşü sunulur. Brecht'in metni de salt bu amaca uygun gibidir. Wilson ise Epik formun düzeneklerinde yer yer bir illüzyon hali mevcut gibi olsa da, bir Tarkan şarkısıyla yakaladığı kıvrak yabancılaştırma hemen büyüyü bozmaya yeter.

Dünya Tiyatrosu'nun en iyi yönetmenlerinden biri olan Robert Wilson'un 20. yüzyılın en büyük tiyatro dehası Bertolt Brecht ile buluşması, nereden bakarsanız bakın bizler için büyük bir şans teşkil etmektedir. Yaratmış olduğu atmosfer ile Epik Tiyatro öğelerini yeniden yorumlayan Wilson, postdramatik tiyatronun en görkemli işlerinden birine imza atarak, bizlere sunmuştur.

KAYNAKÇA

Bertolt BRECHT, **Toplu Oyunları 3,** çev. Yılmaz Onay, Mitos Boyut Yayınları, 1998.

Elizabeth WRİGHT, **Postmodern Brecht**, çev. Ayşegül Bahcıvan, Dost Kitabevi Yayınları, 1998.

Marianne KESTİNG, **Epik Tiyatro**, çev. Yılmaz Onay, Mitos Boyut Yayınları, 2005.

Özdemir NUTKU **Bertolt Brecht ve Epik Tiyatro**, Özgür Yayınları, 2007.

Tufan KARABULUT, **Modern Tiyatro**, Mitos Boyut Yayınları, 2014.

Walter BENJAMİN, **Brecht'i Anlamak**, çev Haluk Barışcan, Metis Yayınları, 2007.

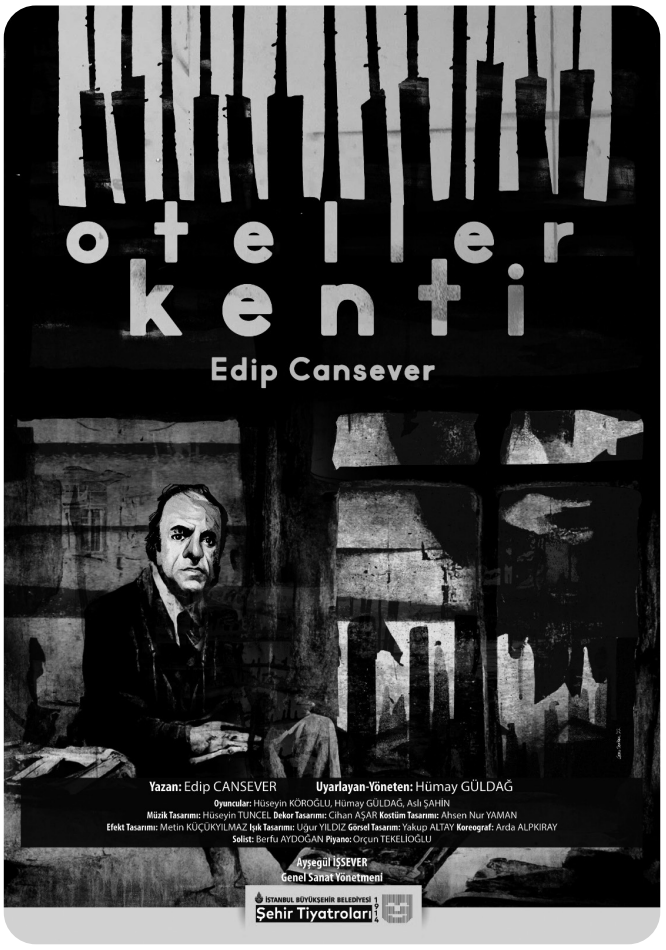
https://www.artfulliving.com.tr/kultur-ve-yasam/uc-kurusluk-opera-yeni-bir-yorumla

istanbulda-i-4948

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ
Şehir Tiyatroları

ŞEHİR TİYATROLARI'NDA YENİ ETKİNLİK: İSTANBUL ŞİİRLE BULUŞUYOR

EDİP CANSEVER'İN OTELLER KENTİ ŞİİRİ "SAHNE"DE...

İBB Şehir Tiyatroları, İstanbul Şiirle Buluşuyor başlığı altında, şairler ve şiirleri üzerinden oluşturulan özel mekân ve ses evreninde yeni bir "anlatı"yı seyircisine sunuyor. İlk şair Edip Cansever ve Oteller Kenti şiiri, 11 Aralık 2022 Pazar günü saat 18.00'de seyirciyle buluşacak.

İBB Şehir Tiyatroları, İstanbul Klasiklerle Buluşuyor ismiyle tanımladığı 2022-2023 tiyatro sezonunda, tiyatro edebiyatının yerli ve yabancı klasiklerini seyircisiyle buluşturmaya devam ediyor. Shakespeare'in Hamlet, Moliere'in Tartuffe, Arthur Miller'in Cadı Kazanı ve Suat Derviş'in romanından Gülriz Sururi'nin uyarladığı Fosforlu Cevriye, tiyatro seyircisinin de özlediği kalabalık kadrolu klasik oyunlar olarak sahnelenmeye başladı. Çok kısa sürede biletleri tükenen oyunlar, seyircinin de yoğun ilgisiyle karşılaştı.

İstanbul Şiirle Buluşuyor

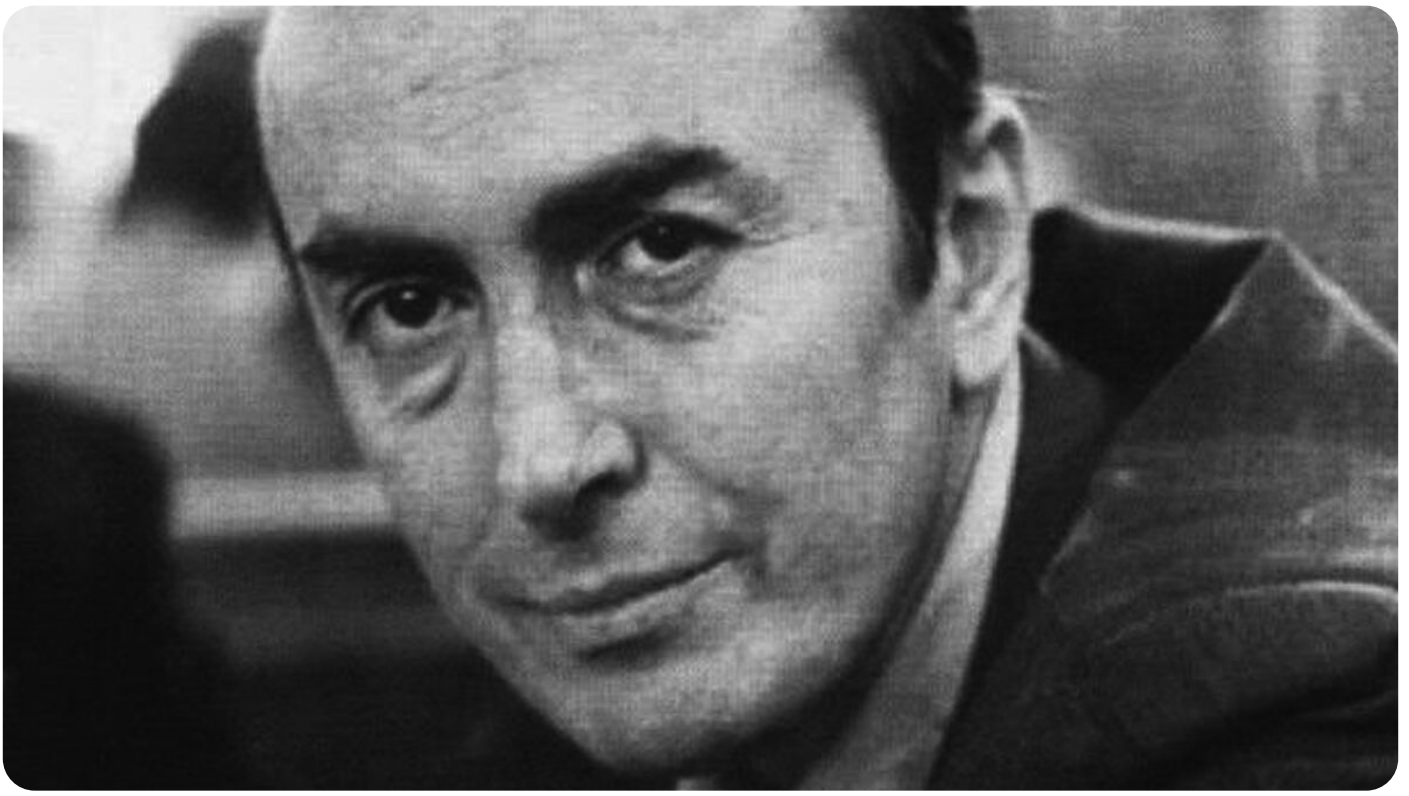
İstanbul Şiirle Buluşuyor, repertuvar oyunlarımızın yanında şair-şiir eşleşmesi üzerinden geliştirilen yeni ve farklı bir etkinlik konseptini seyircinin ilgisine sunuyor. Seyirci, bir yönetmen ve oyuncular eşliğinde, dekor, kostüm, müzik ve görsel tasarımla birlikte sahne imkânları kullanılarak, şairin şiir evreninin içerisinde oluşturulacak bir mekâna davet ediliyor.

Her şair ve şiiri için, bir yönetmenin ve sanatsal ekibin yorumuyla farklı bir etkinlik gerçekleştirilecek. Şairin ve şiirin izinde gelişecek bu etkinlikler, Edip Cansever ve Oteller Kenti şiiri ile başlıyor. İkinci Yeni şiirinin öncüleri arasında kabul edilen Edip Cansever (8 Ağustos 1928 - 28 Mayıs 1986), 58 yıllık ömründe çıkardığı 17 şiir kitabı yayımlamıştır. Cemal Süreya'nın dizeleriyle, *"Yeşil ipek gömleğinin yakası / Büyük zamana düşer / Her şeyin fazlası zararlıdır ya / Fazla şiirden öldü Edip Cansever"* anlattığı şair Edip Cansever'in şiiri bir tutku halinde yaşayışı ve imgelem dünyası sahneye taşınıyor.

Edip Cansever ve Oteller Kenti

Hümay Güldağ'ın uyarlayıp yönettiği Oteller Kenti'nde müzik tasarımı Hüseyin Tuncel'e, dekor tasarımı Cihan Aşar'a, kostüm tasarımı Ahsen Nur Doğan'a, efekt tasarımı Metin Küçükyılmaz'a, ışık tasarımı Uğur Yıldız'a, görsel tasarım Yakup Altay'a ve koreografi Arda Alpkıray'a ait. Oteller Kenti'nin oyuncuları Hüseyin Köroğlu, Hümay Güldağ ve Aslı Şahin. Piyanoda Orçun Tekelioğlu, solist olarak Berfu Aydoğan etkinliğin müzikleri için sahnede yerini alıyor.

Oteller Kenti, konsept ve konusu şöyle: "Her şair, "kelime" ve "anlam"dan örülü bir evrendir. Şiir, bu evrene yapılan farklı yolculukların rotasıdır. İstanbul Şiirle Buluşuyor başlığı altında, şair-şiir eşleşmesinin oluşturduğu bu "özel" ve

“öznel” evrenin içerisindeki “ses”lerden kurulu “sahne”de yerimizi alıyoruz.

İlk şairimiz, Edip Cansever ve Oteller Kenti şiiri. İkinci Yeni’nin “özgün” şairleri arasında kabul edilen Cansever’in dramatik şiirleri arasında yer alan Oteller Kenti, şiirin mekân ve ses özellikleri üzerinden yeniden kurgulanıyor.

Oteller Kenti, Edip Cansever ve şiir merkezli farklı bir sahne deneyimi sunuyor. Yönetmen **Hümay Güldağ**, Oteller Kenti’ni şöyle tanımlıyor: “Cansever’in hayatı ve insanları otel imgesiyle aktardığı bu ırmak şiirde, anılarıyla yaşayan Bayan Sara’nın iç dünyasında belki kendinizi bulacak; farklı, rengârenk sorular soracaksınız. Belki de, sadece, kendinizi şairin ezgisinin akışına bırakacaksınız”

Katılım Ücretsiz…

İstanbul Şiirle Buluşuyor etkinlikleri ücretsiz olarak sahnelenecek. İlerleyen zamanlarda şairlerin özel ve anlamlı günleri ve tematik özel günler de dikkate alınarak bir program hazırlanacak. İBB Şehir Tiyatroları, ilk olarak seçilen 30 şair arasından bu sezon Nazım Hikmet, Ahmet Arif, Atilla İlhan, Cemal Süreya, Gülten Akın gibi şairleri İstanbul Şiirle Buluşuyor başlığı altında seyircisiyle buluşturacak.

Etkinlik davetiyeleri gişelerden, https://sehirtiyatrolari.ibb.istanbul/ adresinden ve İBB Şehir Tiyatroları mobil uygulamasından temin edilebilir.

Etkinlikler Kadıköy Müze Gazhane Meydan Sahne’de seyirciyle buluşacak. İlk şair Edip Cansever ve Oteller Kenti şiiri, 11 Aralık 2022 Pazar günü saat 18.00’de seyirciyle buluşacak. Her ayın 2. haftası Oteller Kenti seyirciyle buluşmaya devam edecek.

DEVLET TİYATROLARINDA 1 ARALIK'TA 3 PRÖMİYER HEYECANI!

Fotoğraf: Özgürlüğün Bedeli.

Ekim ayı itibarıyla sezona başlayarak, 2 ay içerisinde 32 oyunun prömiyerini gerçekleştiren Devlet Tiyatroları yılın son ayına da hızlı başlıyor. 1 Aralık Perşembe günü saat 20.00'de Konya Devlet Tiyatrosu **"Özgürlüğün Bedeli"**, Diyarbakır Devlet Tiyatrosu **"Saklı Gün"**, İstanbul Devlet Tiyatrosu, **"Bence Katil Öldürdü"** adlı oyunların prömiyerlerini gerçekleştirmeye hazırlanıyor.,

Konya Devlet Tiyatrosu:

"ÖZGÜRLÜĞÜN BEDELİ (MONTSERRAT)"

Emmanuel Robles'in yazdığı, Kaya Öztaş'ın çevirmenliğini yaptığı ve Halil Akarsu'nun yönettiği Konya Devlet Tiyatrosu yapımı **"Özgürlüğün Bedeli" (Montserrat)** adlı oyun Konya Devlet Tiyatro Sahnesi'nde prömiyer yapacak.

Bir ulusun kurtulması için ödenmesi gereken bedeller nelerdir? Bu kurtuluş umuduna tutunup yaşamını ve yaşamından da öte şeyleri feda etmeye razı olanlar, cesurca göğsünü düşmana dönenlerdi…

Yaşar Özboz, Yiğit Gümüşada, Çağatay Eker, Tolga Karasu, Fatih Yaglıcan, Yıldırım Bayazıt, Yusuf Can Sancaklı, Saadet Eylül Akbulut, Gülesin Gelenbevi, Zafer Kora, Doğukan Kutlu'nun rol aldığı oyunda; dekor tasarımı Cenk Oral, kostüm tasarımı Berfin İlhan, ışık tasarımı Halit Hadi Akgül, müzik Irmak Şahin, koreografi S. Sercan Çelik'e ait.

"1812 yılında Bolivar'ın esaret içinde olan, eziyet gören halkın özgürlüğü için liderlik ettiği Venezuella'da yaşanan bir kurtuluş hikayesi olan oyunda; ***'emperyalizmin kendi çıkarları uğruna dini nasıl kullandığını ve bu tasarı üstüne nasıl biçimlendirildiği'*** konu ediliyor."

Seçilecek olan yol bir ulusun varoluş umudu mu, yoksa bu uğurda feda edilmesi gerekenler mi?

Yönetmen Halil Akarsu:

"Özgürlüğün Bedeli yazıldığı tarihten itibaren oynandığı bütün tiyatrolarda büyük ilgi görmüş, güçlünün haksızlığını anlatan çok güncel bir konuya sahiptir.

Yaşam çarkı kendi kendine dönmez, bunun için mutlaka güce ihtiyaç duyar; peki güç nasıl ortaya çıkar?

Kendi haline bırakıldığında doğanın, denkliği, den-

Fotoğraf: Saklı Gün

geyi mükemmel bir şekilde kurduğunu görmekteyiz ama insanlık bunu başarabilmiş midir?

İnsanla, insanlık tarihi aynı şekilde gelişim gösterememektedir, çünkü yaşayış için gerekli olan güç, adaletsizlikten beslenmektedir ve ne yazık ki insanlık bunu çözebilmiş değildir.

Toplum içinde insan, ancak onuru ile var olabilir. **"İnsan onurunun"** en acı şekilde ayaklar altına alınışını anlatan oyunumuz, umarım seyircimizin ilgisini çeker ve takdirine şayan olur…**"**

Diyarbakır Devlet Tiyatrosu:

"SAKLI GÜN"

Ezgi Erarslan'ın yazdığı ve Uğur Çınar'ın yönettiği Diyarbakır Devlet Tiyatrosu yapımı **"Saklı Gün"** Cahit Sıtkı Tarancı Kültür Merkezi Orhan Asena Sahnesi'nde **'Dünya Prömiyerini'** gerçekleştirecek.

Caner Karabenli, Şükran Poyrazlı, Acar Çakmakçılar, Ena Alpar, Erhan Adsay, Semih Algül, Nusret Baltacı, Mustafa Dileklen'in rol aldığı oyunun; dekor tasarımı M. Mustafa Mahdum, kostüm tasarımı Elif Çakanlı Kurtoğlu, ışık tasarımı Aydın Özdemir, müziği Fırat Akarcalı'ya ait.

"Zamanın bütün medya organlarının sahibi olan medya patronunun, yaptığı küçük bir kaçamakla bütün sırların ve çevrilen gizli işlerin açığa çıktığı, olayların iç içe geçtiği, sonunda tüm sırların ortaya döküldüğü **"Saklı Gün"** bir komedi oyunu.

Yönetmen Uğur Çınar**:**

"Ezgi Erarslan'ın yazmış olduğu "**Saklı Gün**" adlı komedi oyunumuz 1 Aralık Perşembe günü 'Dünya Prömiyerini' yapmaya hazırlanıyor. Bir medya patronu üzerinden gelişen komik ve karmaşık bir hikâye, eğlenceli bir oyun, tüm tiyatroseverleri bekliyoruz…**"**

İstanbul Devlet Tiyatrosu: "BENCE KATİL ÖLDÜRDÜ"

Kurtcebe Turgul'un yazdığı ve Gökhan Kocaoğlu'nun yönettiği İstanbul Devlet Tiyatrosu yapımı **"Bence Katil Öldürdü"** Üsküdar Tekel Sahnesi'nde prömiyer yapacak.

Fotoğraf: Bence Katil Öldürdü

Süleyman Atanısev, Fazıl Aksakal, Ayça Güngör Aşık, Rojhat Özsoy, Cem Cücenoğlu, Nimet İyigün'ün rol aldığı ve Mehmet Atay'ın Eugene Lamoortier'i sesiyle sahneye taşıdığı oyunun; dekor tasarımı Aytuğ Dereli, kostüm tasarımı Burcu Melek Bozan, ışık tasarımı Önder Arık, müziği Orhan Enes Kuzu, hareket düzeni Fazıl Aksakal'a ait.

"Paris'in müstesna bir semtindeki devasa bir malikânede, ünlü iş adamı Eugène Lamortier'nin cesedinin etrafında toplanmış birbirinden ilginç karakterler, hiçbir ipucu bırakmadan sırra kadem basan katilin kimliği hakkında fikir yürütmektedirler. Nereden geldiği belli olmayan, kıymeti kendinden menkul, dedektif Antoine Hercule De Potasse'ın bu cinayeti çözebileceğine olan inanç maalesef oldukça zayıftır çünkü dedektifin cinayetle ilgili vardığı sonuç pek umut verici değildir: **"Bence Katil Öldürdü!"** Bugüne kadar izlediğiniz "katil kim?" polisiyelerini bir kenara bırakın, cinayet mahallinde bol bol kahkaha atmaya hazır olun…"

Yönetmen Gökhan Kocaoğlu:

"Görmeye alışık olduğumuz klasik polisiyelerin dışında bir hikâye, karşı karşıya kaldığımız. Paris'in seçkin bir semtinde bir malikânede bir cinayet işleniyor ve olaya ev sahiplerinden habersiz şahsına münhasır dektifimiz klasik polisiyelerdeki o ünlü hafiyelere bir selam çakıyor. Fakat bu dedektifin işinin ehli olduğu konusunda şüphelerimiz var.

Malikânedeki cinayet düğümünü çözmeye çalışırken, kulak misafiri olduğu birbirinden komik, ilginç ve gizemli bilgileri not eden Dedektif Hercule De Potasse, "Katil Kim" sorusuna kendince bir cevap bulabilecek mi? **'Bence Katil Öldürdü'** seyirciyi her adımda şaşırtacak tuhaf tarzı ve absürt mizah yapısıyla sanatseverlerle buluşmaya hazırlanıyor. Bugüne kadar izlediğiniz "Katil kim?" polisiyelerini bir kenara bırakın. İyi seyirler..."

ANDROID BEBEK

PINAR ÖZER

BARIŞ TAŞKIN

Ataköy Yunus Emre K.M. **15.12**

Besa Sahne Cevahir *Gala Gecesi* **22.12**

Caddebostan K.M. **23.12**

12.01 **Barış Manço** Kültür Merkezi

19.01 **Boa Sahne** Kadıköy

21.01 **BURSA** Uğur Mumcu Sahnesi

*Ünlü Hırvat yazar **Miro Gavran**'ın 2012 yılından beri **Amerika, Çek Cumhuriyeti, Hindistan, Slovenya, Danimarka, Almanya, Macaristan** ve **Rusya** gibi pek çok ülkede sahnelenip, gişe rekorları kıran oyunu*

TÜRKİYE'DE İLK KEZ SAHNEDE

*"Erkekle kadın arasında olanlar genellikle **MANTIKSIZDIR** ve bu yüzden çuvallar insan…"*

DERİN ART'TAN

BİR İLİŞKİ KOMEDİSİ

YAZAN: MIRO GAVRAN

ÇEVİREN: NAZLI GÖZDE YOLCU

YÖNETEN: ESRA PAMUKÇU BOZKURT

Yapım: **DERİNART** Oyun Asistanları: **Tuğçe Gür - Melike Polat**

Işık Tasarım: **BATUHAN SEZER** Müzik: **YAĞIZ ORAL**

Grafiker: **BUSE MUTLU** Teaser: **NOYAN PAMUKÇU** Afiş Tasarım: **TİLKİ YAPIM**

biletix ticketmaster Türkiye

biletinial

II. ÇOCUK HAKLARI FESTİVALİ YÜZLERCE ÇOCUK VE YETİŞKİNİ AĞIRLADI

İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB) Şehir Tiyatroları'nın, bu yıl ikincisini düzenlediği Çocuk Hakları Festivali, Müze Gazhane Prof. Dr. Sevda Şener Sahnesi'nde düzenlenen söyleşi ve konserden oluşan kapanış etkinlikleriyle sona erdi.

19 Kasım Cumartesi günü 20 farklı atölye, söyleşi ve dinletiyle başlayan II. Çocuk Hakları Festivali, 20 Kasım Pazar günü düzenlenen atölye, söyleşi, konser ve çocuk oyunundan oluşan etkinliklerle devam etti.

Festivalin kapanış töreni, Müze Gazhane Prof. Dr. Sevda Şener Sahnesi'nde Prof. Dr. Betül Çotuksöken, I. Çocuk Hakları Festivali katılımcıları Ela Aydoğan, Azra Aydoğan ve İstanbul Kent Konseyi & Çocuk Danışma Kurulu Genel Sekreteri Rasim Şişman'ın konuşmalarıyla başladı.

Kapanış törenine; İBB Kültürel Etkinlikler Müdürü Gül Ayşe Eken, Turizm Müdürü Hüseyin Gazi Coşan, Orkestralar Müdürü Ozan Bircan, Atık Yönetimi Müdürü Saffet Altındağ ve Şehir Tiyatroları Müdür Yardımcısı Mehmet Karaosmanoğlu katıldı.

Kapanış töreni Kadıköy Belediyesi Çocuk Sanat Merkezi Orkestrası ve Korosu mini konseriyle sona erdi.

Çocukların yoğun katılımıyla gerçekleşen atölye, söyleşi ve çocuk oyunlarının ardından düzenlenen konserin coşkusu ve neşesiyle çocuklar unutulmaz bir hafta sonu geçirdiler.

II. Çocuk Hakları Festivali **39 Etkinliğe Ev Sahipliği Yaptı**

Festival, Prof. Dr. Sevda Şener Sahnesi, Müze Gazhane Meydan Sahnesi, Müze Gazhane T Atölye, Sultangazi Hoca Ahmet Yesevi Sahnesi, Gaziosmanpaşa Ferih Egemen Sahnesi'nin yanı sıra çocukların rahatlıkla ulaşabileceği mahalle evleri, kütüphaneler ve açık alanlarda düzenlendi.

Alanında bilgi ve deneyim sahibi eğitmenlerin yer aldığı, interaktif olarak yapılan toplam 39 etkinliğe onlarca eğitmen; yüzlerce çocuk ve yetişkin katıldı.

Bir gelenek haline gelen festival, gelecek yıl daha fazla etkinlikle çocuklarla buluşmaya devam edecek.

LEFKOŞA BELEDİYE TİYATROSU'NDAN "PARAYA HAYIR"

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu 2022 – 2023 sezonunun yeni oyunu "Paraya Hayır" ile perdelerini açıyor. Flavia Coste yazdığı, Can Kapyalı'nın çevirdiği oyunu Osman Ateş yönetti. Oyunda Richard lotodan en büyük ikramiyeyi kazanır. Ancak iki ay boyunca eşi Claire, annesi Rose ve en yakın arkadaşı Etienne'e söylemez. Çünkü çıkan parayı alıp almamak konusunda kararsızdır. İki ayın sonunda evde bir yemek ayarlar. Hayatta en değer verdiği üç kişiye aldığı kararı açıklar. ve...?

"Paraya Hayır" oyununda Kurtuluş Altaylı, Aysel Açelya Bükülmez, Özgür Oktay ve Fuat Zorali rol aldı. Dekor - kostüm tasarımını Özlem Deniz Yetkili, Işık tasarımı ve uygulamasını Salih Kanatlı, müzik seçimini Osman Ateş, afiş/broşür tasarım ve oyun fotoğraflarını Umut Ersoy, dekor - kostüm asistanlığını Asya Kazafanalı, efekt uygulamasını Mehmet Eseri ve sahne amirliğini ise Mehmet Demir yaptı.

“OYUN YAZARLARI ATÖLYESİ”NİN YENİ KONUĞU ALMANYALI YAZAR VİOLA HASSELBERG: “ROMANDAN SAHNE UYARLAMALARI ÜZERİNE YÖNTEMLER”

İBB Şehir Tiyatroları Çağdaş Gösteri Sanatları Merkezi’nin (ÇGSM) düzenlediği oyun yazarlığı atölyelerinin yeni konuğu, Münchner Kammerspiele’de Genel Sanat Yönetmeni Yardımcısı ve Başdramaturg olarak görev yapan Viola Hasselberg oldu.

Münchner Kammerspiele ve İBB Şehir Tiyatroları ÇGSM işbirliğiyle 1, 2 Aralık 2022 tarihlerinde 10:00-15:00 saatleri arasında Harbiye Muhsin Ertuğrul Sahnesi’nde gerçekleştirilen atölye, “Romandan Sahne Uyarlamaları Üzerine Yöntemler” başlığını taşıyor.

Viola Hasselberg, bu alanda gerçekleştirdiği kendi deneyimlerinden örneklemelerle sıkça kullanılan teknikleri aktarırken uyarlama adına oluşturulmuş bazı stratejileri atölye katılımcılarıyla uygulamalı çalışmalar yaparak gösterdi. Vermiş olduğu iki günlük atölyede profesyonel olarak alanda çalışmaları olan oyun yazarları, dramaturglar ve yönetmenlerle buluştu.

Hasselberg, yazarların romanlarını sahneye taşınması sürecinde yönetmen ve oyuncularla aktif olarak hem uyarlıyor, hem de dramaturgi çalışmaları yürütüyor. 1 ve 2 Aralık günleri, Harbiye Muhsin Ertuğrul Sahnesi’nde gerçekleşen buluşmada, katılımcılar Kafka’nın “Dava” ve “Amerika” metinlerinden bazı bölümler üzerinden sahne uyarlamaları üzerine çalışmalar yaptılar.

Atölye; Oyun Yazarlarını, Yönetmenleri ve Yazar Adaylarını Bekliyor

İBB Şehir Tiyatroları Çağdaş Gösteri Sanatları ÇGSM'nin Müncher Kammerspiele işbirliğiyle organize ettiği bu atölye, "Şehir Yazarlarını Arıyor" projesine dahil olan katılımcılarla birlikte, davet usulü çağırılan genç nesil oyun yazarları, yönetmenler ve katılmak isteyen diğer yazarlarımız ve yönetmenlerimizle gerçekleştirildi.

Viola Hasselberg

1968 yılında Bonn'da doğdu. Hildesheim Üniversitesi'nde Uygulamalı Tiyatro Çalışmaları, Müzik ve Siyaset Bilimi öğrenimi gördü. Bunu, Polonya'da bir yıllık araştırma bursu izledi. Bağımsız tiyatro topluluğu ASPIK'te oyuncu ve yönetmen olarak çalıştı. 1999 yılından itibaren Luzerner Tiyatrosu ve Schauspiel Hannover'de dramaturg ve yönetmen olarak çalıştı. 2006-2017 yılları arasında Theater Freiburg'da tiyatro bölümünün sanat yönetmenliğini yaptı. Bu tiyatroda, Barbara Mundel ile işbirliği içerisinde, "Geleceğin Tiyatrosu"nu yaratmak için şehirle güçlü bir sanat ağı kurdu ve önemli sanatsal bağlantılar geliştirdi. Ayrıca İstanbul'dan sanatçılarla da devam eden bir ortaklık kurdu. 2020'den bu yana Münchner Kammerspiele'nin Baş Dramaturgu ve Genel Sanat Yönetmen Yardımcısı olarak çalışmaktadır.

Viola Hasselberg'in sahne için yaptığı uyarlamalar arasında Kafka'dan "Amerika" ve "Dava", Hans Fallada'nın "Herkes Tek Başına Ölür", Michel Houellebecq "İtaat", Goethe'den "Wilhelm Meister'in Çıraklık Yılları", Thomas Bernhard'dan "Soğuk" başta olmak üzere daha birçok roman yer alıyor.